

قىرغىزستان ئۇيغۇرلىرى «ئىتتىپاق»
جەمئىيەتنىڭ ئاممىۇسى - سىياسى گېزىتى
Общественно - политическая газета
Общественного объединения уйгуро
“Иттипак” Кыргызской Республики

ИТИПАК

№ 12 (890), декабрь, 2021 г.

(890) 2021-يىل، كۆنەك 12 - سان

ئىتتىپاق

ЫНТЫМАК

-Газета издается с марта 1994 года

**ЖАНЫ, 2022-ЖЫЛЫЦЫЗДАР МЕНЕН!
يېڭى، 2022 - يېلىڭىلار مۇبارەك بولسۇن!
С НОВЫМ, 2022 ГОДОМ!**

Мамлекетибиздин президенти Садыр Жапаров
Кыргызстан элинин Жаны жыл менен күттуктады.

«Кымбаттуу кыргыстандыктар!
Урматтуу мекендештер!

Бир нече мунھтэрден соң жаны 2022-жылдын мезгил чен-өлчөмүндө жашай баштайбыз.

Мен Кыргыз Республикасынын Президенти катары калайык-калкымды Жаны жыл майрамы менен алгачкы жолу күттүктап олтурям.

Узап бараткан жыл мааниманыздуу окуяларга бай болду.

Мамлекетибиздин эртәнки өнүгүү багытын көздөгөн, ага түздөн-түз таасир этүүчү саясий чечимдер кабыл алынды. Жыл башында жаны Конституциябыз даярдалып, коомдук кеңири талкуудан соң, жалпы элдик референдум аркылуу кабыл алынды.

Жаны Баш мыйзамга ылайык, элибиз Президенттик башкаркуу системасын тандап алды.

Жергиликтүү кенештер, Жогорку Кенешке шайлоо дагы жаны Баш мыйзамдын негизинде откөрүлүп, анын расмий жыйынтыктыры жарыяланды. Ага жалпы эл-жүртүбүз күбө.

Тилекке каршы, узап бараткан жыл адам өмүрүн алган кейиштүү окуялар менен да коштолду. Албетте, сөз нугу жаз айларында Баткен жергесинде жарапдарыбызын өмүрүн алган кайгылуу окуялар тууралуу жүрүп жатат.

Учурдан пайдаланып, ошол күндөрү каза болгон мекендештерибиздин жакындарына дагы бир жолу сабыр тилеп, көңүл айтамын.

Биз мамлекетибиздин эгемендүүлүгүн сактоошубуз керек жана мамлекетибизде тынычтыкты, саясий стабилдүлүкүү, улуттук биримдикти камдоошубуз керек.

Мына ошолордун баары мамлекетибиздин өнөктүрүшүнө жана гүлдөшүнө алып келет».

«Президенттин сайты»

В своем новогоднем поздравлении глава нашего государства Садыр Жапаров поздравил кыргызстанцев С Новым годом.

«Дорогие кыргызстанцы!

Уважаемые соотечественники!

Через несколько минут мы вступаем в Новый, 2022 год. В первый раз я как президент Кыргызской Республики поздравляю народ Кыргызстана с Новым годом!

2021-й год запомнится нам как яркими и светлыми событиями, так и тяжелыми испытаниями. Трагический инцидент в апреле нынешнего года в Баткенской области унес человеческие жизни... Вооруженное столкновение, которое нарушило мирную жизнь простых людей, привело к человеческим жертвам и немалому экономическому ущербу. Как Глава государства, я еще раз приношу слова соболезнования родным погибших и сочувствия пострадавшим согражданам.

Отныне мы будем прилагать все усилия для того, чтобы предотвращать подобные события.

Теперь настал черед заниматься экономикой, повышением уровня жизни наших граждан и решением их насущных социальных нужд и потребностей. В условиях современного мира особое значение имеет воспитание молодого поколения в духе патриотизма, повышения уровня грамотности населения, пропаганда знаний, уважения к собственной исторической памяти и культурному наследию.

Мы должны ценить независимость нашего государства и в дальнейшем укреплять мир и спокойствие, политическую стабильность и национальное единство. Именно они — залог развития и процветания в государстве».

«Сайт Президента»

يېڭى يىل مۇناسىۋىتى بىلەن قىرغىزستانلىقلارغا
قارىتا يولىلغان تەرىنەك سۆزىدە دۆلەتىمىزنىڭ
باشلىغى سادىر جاپارۇۋ مۇنداق دېدى:
هۆرمەتلىك قىرغىزستانلىقلار!

هۆرمەتلىك ۋەتەندىاشلار!

بىر نەچچە مىنۇتتىن كېيىن، بىز
يېڭى 2022 - يىلغا قىدەم قويۇۋاتىمىز.

مەن تۈنچى قېتىم قىرغىزستان جۇمھۇرىيەتنىڭ
پېزىدىپىتى بولۇش سۈپىتىم بىلەن قىرغىزستان
خەلقىنى يېڭى يىل بىلەن تەبرىكلەۋاتىمەن.

ئۇنىپ كېتىۋاتقان بۇ يىل مۇھىم ۋەقەلەرگە تولدى.
ئىلىملىكىنىڭ كەلگۈسى تەرەققىياتىغا بېۋاستە تەسىر

كۆرسىتىدىغان سەياسىي قانۇنیمۇز مەملىكتە مەقىياسدا
ئۇمۇمىي خەلق ئارىسىدا ئاۋازغا قويۇش ئارقىلىق
تەيىارلائىدى ۋە ماقولالاندى. يېڭى ئاساسىي قانۇنغا
ئاساسەن، خەلقىمىز پېزىدىپىتلىق تۈزۈمنى تاللىدى.

يەرلىك كېڭىھەش ۋە ئالىي كېڭىشنى سايلاش يېڭى
ئاساسىي قانۇنغا ئاساسەن گېلىپ بېرىلىپ رەسمىي
نەتىجىسى ئېلان قىلىنىدى. مۇستەقىل دۆلەتىمىز تارىخىدا

تۈنچى قېتىم ئادىل ۋە ئۇچۇق سايلام ئۆتكۈزۈدقە.
بىز دېمۇكرا提اتىك قىممەت يولىدىن ھەرگىز

چەندىپ كەتمەيمىز، ئۇنىڭ پېنىسىدا چىڭ تۇرمىز!
بەختىكە قارشى، ئۇقۇپ كېتىۋاتقان يىلدا ئېچىنىشلىق

ۋەقەلەر يۈز بەردى. بۇ باتكىندىكى باھاردا
پۇقرىرىمىزنىڭ جېنىنى ئالغان ئېچىنىشلىق ۋەقەلەر.

مەن بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، ئاشۇ
ۋەقەلەرەدە قازا بولغان يۈرەتاشلىرىمىزنىڭ ئائىلە

تَاۋابىتلىرىغا يەندە بىر قېتىم تەزىيە بىلدۈرمەن.

بىز تۆزىمىزنىڭ مۇستەقىل دۆلەتىمىزنى ساقلاپ
قېلىشىمىز كېرەك، مەملىكتىمىزدىكى تىنچلىقنى،

خاتىرجەملىكنى، سەياسىي تۇراقنى ۋە مىللەي بېرىلىكىنى
كۈچەيتىشىمىز كېرەك. مانا موشۇرانىڭ ھەممىسى
دۆلەتىمىزنىڭ تەرەققىياتىغا كاپالەت بېرىدۇ.

«پېزىدىپىت سایتىدىن»

С НОВЫМ, 2022 ГОДОМ!

С Новым, 2022 годом! Дорогие наши читатели, соотечественники, искренне поздравляю Вас с наступившим Новым, 2022 годом!

Для нас, кыргызстанцев уходящий 2021-год был непростым годом, так как этот уходящий год был годом борьбы против последствий пандемии коронавируса в нашей республике. Несмотря на сложность экономических проблем в нашей стране, руководство нашей республики делают всё возможное, чтобы обеспечить и оказать помощь в социальном плане уязвимую часть населения нашей страны. Как и в прошлые годы и в текущем году Обществом «Иттипак» были проведены различные общественно-культурные мероприятия среди нашей уйгурской общественности, также наше общество, как одно из крупных

этнокультурных центров Ассамблеи народа Кыргызстана активно принимало участие в культурно-политической и в других мероприятиях Ассамблеи народа Кыргызстана. Пусть Новый 2022 год будет годом для всех кыргызстанцев годом экономического развития, социально-политической стабильности и годом межнационального согласия и толерантности. Пусть новый год принесёт каждой семье, каждому дому счастья, мир и благополучие. Пусть Всевышний даст нам в Новом году крепкого здоровья, успехов в наших повседневных делах и начинаниях!

С Новым Годом дорогие наши читатели и соотечественники!
**Председатель
Общественного объединения
уйгуров Кыргызской Республики
Аскар Касымов**

АҚСАҚАЛЛАР КЕНИШИНІҢ ЙЕҢІ РӘИСИ САЙЛАНДИ

Мошу жилнің 12-декабрь күни Бишкек шәһири, Аламедин -1 ки-чик районинің мәрипәт өйіндө Қирғизстан уйғурулари «Иттипак» жәмийитинің нөвәтлік жигини болуп өтті. Бу жигиннің күн тәртивіде «Иттипак» жәмийитинің Ақсақаллар кеңишинің йеңи рәисини сайлаш болди. Жигинға Бишкек шәһири вә унің этрапидики йеза-кишлаклардикі уйғур жамаәтчиликтерінің ақсақаллари вә жигитбешилири катнашты. Жигинға Қирғизстан уйғурулари «Иттипак» жәмийитинің рәиси Эсқәр Қасими вә «Иттипак» гезиті редакторинің орунбасари Әкбәр Баудуновлар риясәтчилик килди.

Күн тәртиви бойичә биринчі сөз ДУКниң Қирғизстандикі вәқили Розмәмәт Абдулбақиевқа берилди. У қисқычә жигин қатнашқучилири тоғрисида мәлumat бәрди. Кейинки сөз «Иттипак» жәмийитинің Ақсақаллар кеңишинің рәиси Хатбақиев Авакриға берилди. У өз сөзидә мундақ деди: «Нәрмәтлік жигин қатнашқучилири, бұғұнки жигиннің күн тәртивіде Ақсақаллар кеңишинің йеңи рәисини сайлаш мәсилесі турмакта. Мән өзәмниң саламәтлигімнің начарлиши мұнасивити билән мениң истинаға чиқишимға рухсәт берсәнләр». Қопчилик Авакри Хатбақиевниң саламәтлигігэ ейтібар қылған уни Ақсақаллар кеңишинің рәислигидин баштати. Жигин қатнашқучилири

Ақсақаллар кеңишинің рәислигі Розмәмәт Абдулбақиевнің вә Музәппәрхан Курбановнің намзатында көрсөтті. Розмәмәт Абдулбақиев өз ишинің көплигидін вә саламәтлигинің начарлиши мұнасивити билән өзинің намзатында қайтуруп алды. Жигин

Музәппәрхан Курбан

катнашқучилиринің көпчилик аваз бериши билән «Иттипак» жәмийитинің Ақсақаллар кеңишинің рәислигі Музәппәрхан Курбанов сайланған. Музәппәрхан Курбанов 1944-жили Гулжә шәһиридә туғулған. 1955-жилдин тартып Бишкек шәһиридә яшап кәлмектә. Шаир вә журналист. «Иттипак» вә «Виждан авази» гезитлиридә редактор болуп ишилгән. Унің язған шеирилири уйғур вә рус тиллирида нәширидин чиқкан. Мошу мұнасивет билән Музәппәрхан Курбановқа Ақсақаллар кеңишинің рәиси сүптигідә хәлқимизни иттифаклаштуруш паалийәтлиригэ көп утуқларни тилеміз.

Абдурәхим Һапизи

Иттипак

Главный редактор: باش مۇھەممەد زۇمۇرەت رۇزبېشىا

Зам. редактора: مۇھەممەد زۇمۇرەت رۇزبېشىا
Акбаржан Баудунов ئەكبارجان بازۇزۇن
Абдурахим Хапизов ئابدۇرخەم خەپىزى

Редакция:

Музаппархан Курбанов مۇھەممەتچان ياسىنۋو
Мухаммеджан Ясынов
Осман Турдиев ئۇنىسمان تۈزۈدىبىش
Дизайнер - دىزىنېرى -
верстальщик: قۇرغۇشلىكى:
Зумрат Рузиева زۇمۇرەت رۇزبېشىا
Набор текста: تېكستىنى نابور قىلغان:
Зайтуна Рузиева زەيتنۇنەم رۇزبېشىا

Техбр. хөбىетى:

مۇھەممەد رەجان قۇرغۇشلىكى:
مۇھەممەتچان ياسىنۋو
ئۇنىسمان تۈزۈدىبىش
دۇزىنېرى -
قۇرغۇشلىكى:
Зумрат Рузиева زۇمۇرەت رۇزبېشىا
تېكستىنى نابور قىلغان:
Зайтуна Рузиева زەيتنۇنەم رۇزبېشىا

Материалы, опубликованные в газете, являются собственностью редакции. Письма, рукописи не рецензируются и не возвращаются. Авторы опубликованных материалов несут ответственность за подбор и точность приведенных фактов. Редакция может публиковать статьи в порядке обсуждения, не разделяя точку зрения автора. Ответственность за содержание статей и рекламы редакция не несет.

Учредитель:
**Общественное объединение
уйгуров «Иттипак»
Кыргызской Республики**

Сахеби:
«ئىتتىپاڭ» جەمئىيەتى

Свидетельство
о перерегистрации 682,
серия ГРП, номер 000833
Министерство юстиции КР

Отпечатано в типографии
«Центр поддержки СМИ».
Заказ №11, тираж 3300

г. Бишкек, АНК,
Дом Дружбы,
ул. Пушкина, 78
инн.: 720040
Тел.: 62-04-50
66-40-04

پىشى، 2022 – يىلىڭلار مۇبارەك بولسۇن!

قىممەتلەك گېزىت ئوقۇغۇچىلىرى، بۇ ئاسسамبلىيەسىنىڭ ئىجتىمائىي، مەدەنىي ۋە سەياسى ساھالاردىكى پائالىيەتلەرىنگە ئاكتىپ قاتىناشتى. 2022 – يىلى، بارлыق قىرغىزستانلىقلار ئۇچۇن ئىجتىمائىي تەختىسات تەرەققىياتىنىڭ ئىجتىمائىي - سەياسى تۇراقلقىنىڭ ۋە مىللەتلىرى ئارىسىدىكى دوستلۇقنىڭ يىلى بولسۇن. يىڭى يىل ھەر بىر ئائىلىگە، ھەر بىر ئۆيگە بەخت - سائادەتنى، خاتىرجەملەرنى ئاتا قىلسۇن. ئاللا - تائالا يىڭى يىلدا بىزگە تەشن توۋەن، ئاجىز ئادەملەرگە مۇمكىنچىلىكىنىڭ بارىچە ياردەم قولىنى ھاباڭىمىزدىكى پائالىيەتلەرىمىزگە كۆپ ئۇنۇقلارنى بەرسۇن. كېلىۋاتقان يىڭى يىلغا ئىللىكى ئەسلىق ئەسلىق بولسۇن، ئەزىز ۋەنداشلار!

**قىرغىزستان ئۇيغۇرلىرىنىڭ
«ئىتتىپاڭ» جەمئىيەتىنىڭ رەئىسى
ئەسقەر قاسىمى**

«Иттипак» жәмийитиниң жиғини болуп өтти

14-декабрь күни «Иттипак» жәмийити Мәркизий кеңишиниң кеңайтилгән жигини болуп өтти. Бу жигиннің күн тәртивидә Қирғизстан уйғуруларының йеңи баш жигитбешиминың «Иттипак» жәмийити рәисиниң йеңи орунбасарини сайлаш мәсилери қарады. Бу кеңайтилгән жигинға «Иттипак» жәмийитиниң рәиси Эсқәр Қасими риясәтчилик килди. У өз сезидә мундақ деди: «Нәрмәтлік Мәркизий кеңашنىң әзалири, бۇғۇنки жигинниң күн тәртивидә Қирғизстан уйғуруларының йеңи баш жигитбешими мәсилеси турмакта. Ахирки пәйтләрдә баш жигитбешиниң паалийәтлири суслишип кәткәнлиги тоғрулук пикирләр көливатиду.

Мошу мұнасивет билән Қирғизстан

Садыкжан Юсупходжаев

у үрліриңиң йеңи баш жигитбешими лавазимига намзат көрситип бәрсәнләр». Жигин күн тәртивиниң иккىчи мәсилеси тогрисида Эсқәр Қасими төвәнкіләрни ейтти: «Иттипак» жәмийитиниң ишпаалийитини күчләндүруш үчүн маңа йәнә бир муавин рәисини сайлаганда бершиңдерни илтимас қилимән».

Жигин әһли рәисиниң илтимасига асасен бир аваздин Әкбәржан Баудун

Әкбәржан Баудун

новни «Иттипак» жәмийитиниң муавин рәислигигэ сайлиди.

Әкбәржан Баудунов - философия пәнлириниң намзити, 2008-2021 жилларда «Иттипак» гезитиниң редактори болуп ишилгән. Һазиркى пәйттә «Иттипак» гезити редакториниң орунбасари. Биз мошу жа瓦апкәрлик лавазимларға сайланған Әкбәржан Баудунов акимизниң тән-саламәтлигиниң яхши әмәслигидин болуватиду. Маңа мәнәллә жигитбешилиридин ахирки пәйтләрдә баш жигитбеши паалийитиниң суслишип кәткәнлиги тоғрулук пикирләр көливатиду.

Жигин қатнашқучилири өз ара пикирләшкәндикейин бир аваздин Қирғизстан уйғуруларының баш жигитбешими лавазимига «Иттипак» жәмийити Спорт комитетиниң рәиси, ТЭЦ мәнәллисиниң жигитбеши Сидикжан Юсупходжаеви сайлаشتى. Сидикжан Юсупходжаев 1964-жили Бишкек шәһиридә туғулған. Грек-Рим күриши бойичә Қирғизстанда хизмет көрсөткән тренер. 2003-жили Бишкек шәһиридә қурулған «Бүркүт» шەхсий

Абдурахим Һапизи

Новый Год – это самый волшебный, самый красивый, самый таинственный и веселый праздник! С начала декабря город начинает готовиться к торжеству: улицы украшены разноцветными огнями, на площадях города выросли величавые ёлки, в витринах магазинов мерцают новогодние гирлянды. Создается ощущение, что ты попал в сказку. В это время даже воздух пропитан новогодним волшебством.

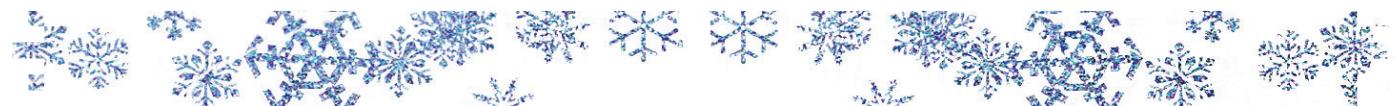
Общество уйгуров «Иттипак» в преддверии Нового года провело предновогодний «Голубой огонек» 26 декабря 2021 года. Молодежное крыло Общества уйгуров «Иттипак» грандиозно и интересно провело «День уйгурской молодежи» в Доме торжеств ресторана «Версаль» 22 декабря 2021 года. На этих праздниках с новогодними поздравлениями выступили: председатель Общества уйгуров «Иттипак» КР Аскар Касымов, генеральный жигитбеши уйгуров Кыргызстана Сыдыкжан Юсупходжиев, председатель Женского комитета Общества «Иттипак» Турсунай Касымова, главный редактор газеты «Иттипак» Зумрат Рузиева, заместитель главного редактора газеты «Иттипак» Абдурахим Хапизов. Председатель молодежного крыла Общества «Иттипак» Ришат Аипов выступил на молодежном вечере в ресторане «Версаль». Оба мероприятия прошли очень хорошо, насыщенно и профессионально, с шоу программами и прекрасными ведущими - Гульбостан Ансаровой и Зумрат Абраимовой. Украсили эти вечера талантливые наши артисты: народный артист КР Султан Каримов, Шухрат Якубов, Рушангуль Момунова, Дильшат Аюпов, Алымжан Розиев, Нуртай Абраимов, Ришат Аббасов, гр. «Ассалам», Камир, и приезжие артисты - гости из Казахстана: Адил Кари, Шахмурат Бахамов, Аблеким Турсунов и молодые и талантливые исполнители: Надигум, Ришат Аипов, Самина Абдуллаева, Ришат и Аркен Садыковы, танцевальный ансамбль «Юлтүз», танцевальный ансамбль «Санам», Руфина Насырова. Блюда, приготовленные в кафе «Ават» и в Доме торжеств «Версаль» приготовленные специально для этих вечера были вкусные и изысканные. Эти новогодние мероприятия прошли хорошо и гости были довольны.

Новый год - лучший праздник на свете! С самого детства остается он в наших сердцах и живет вечно. Каждый год ожидаем мы волшебства, стремясь наконец-то прикоснуться к чуду, к волшебному празднику зимы!

Зумрат Рузиева.
Фото Абдурахима
Хапизова

ПРОВЕДЕНЫ НОВОГОДНИЕ МЕРОПРИЯТИЯ Общества уйгуров «Иттипак»

ДЕНЬ РАБОТНИКОВ РАДИО И ТЕЛЕВИДЕНИЯ

В декабре отмечается профессиональный праздник - День работников радио и телевидения Кыргызской Республики. В этом году кыргызскому телерадиовещанию исполнилось 63 года.

По этому случаю президент КР Садыр Жапаров поздравил работников телевидения и радио с их профессиональным праздником и пожелал успехов в работе, здоровья и профессионального роста. В первое время телестудия выходила в эфир всего 4 раза в неделю, продолжительность суточной программы составляла один час, передачи транслировались в черно-белом изображении и шли на кыргызском и русском языках. К 1979 году суточное вещание Кыргызского телевидения стало доступным почти всем населенным пунктам Кыргызстана.

С 1987 по 1989 годы выходила телеэфир Кыргызстана программа «Биздин байлыгыбыз - доступу» («Дружба-наше богатство»), в которой были и передачи на уйгурском языке.

В них освещались новости, история и культура уйголов Кыргызстана, судьба отдельных личностей, ударников труда, достижения в области хозяйства, культуры, литературы и искусства. В 1993-2007 гг. телепередача на уйгурском языке выходила под названием «Интизар», редактором которой была Махфират Муллахунова - тележурналист, отличник телевидения.

Тысячи людей с большим нетерпением ждали выхода в эфир телепередачу «Интизар». Тридцать минут передачи буквально пролетали за считанные минуты. Программа «Интизар» вела огромную работу, собирая материалы для новостей по всей нашей республике и за ее пределами, о достижениях в народном хозяйстве, истории, культуре и искусстве не только уйгурского народа, но в целом о Кыргызстане. Ее актуальные материалы о жизни уйгурского народа по стране и за ее пределами привлекали к себе зрителей. Телепередача «Интизар» внесла большой вклад в совершенствование и развитие межэтнических отношений, укрепление взаимопонимания между этносами в республике.

Муллахунова Махфират была награждена почетными грамотами Ассамблеи народа Кыргызстана, дипломами представительства "Internews network". Национальная телерадиокомпания Кыргызской Ре-

спублики несколько лет подряд присуждало ей звание – «Лучший журналист года». За особые заслуги перед народом и СМИ страны она была награждена Почетной грамотой президента Кыргызской Республики.

Наряду с коллегами из телевидения трудились и трудятся наши соотечественницы такие как Хайриниса Турдиева и Нилуфар Хашимова на радио.

26 марта 1993 г. в 20.40 впервые в Кыргызстане вышла в эфир радиопрограмма на уйгурском языке «Тангри Таг садалири» («Голос Тенир-Тоо») с ведущим временем в 15 минут. Диктором радиопередачи была Хайриниса Турдиева, которая отдала программе 17 лет жизни. В радиопередаче освещались новости, каждодневные

б удни и уйголов Кыргызстана, их достижения в народном хозяйстве, культуре, образовании. Звучали уйгурские песни и мелодии.

Должность редактора программы с 2009 года после кончины Хайринисы Турдиевой взяла на себя талантливая журналистка Нилуфар Хашимова. Она окончила факультет журналистики ТашГУ, работала в издательстве «ФАН» при Академии наук Узбекистана и еще в ГОСПЛАНЕ УЗССР. Вышла замуж и жила с семьей в г.Кара-Балта. Позже переехала в г.Бишкек. Имеет 3-х взрослых детей и невестку. За особые заслуги перед народом и СМИ страны она была награждена медалью «Енсан».

«Тангри Таг садалири» по сегодняшний день продолжает выходить в эфир на волнах Кыргызского радио. Данную передачу можно слушать по вторникам в 20:40 на волнах «Кыргызского радио» на частотах FM 106.9. В эфире данной радиопередачи даются интервью известных деятелей культуры, людей труда, литературы и искусства, народного хозяйства, науки и медицины Кыргызстана. Радиопередача «Тангри Таг садалири» играет большую роль в совершенствовании межнациональных отношений и толерантности в Кыргызстане.

Общество уйголов «Иттипак»

поздравляет работников телевидения и радио с их профессиональным праздником и желает успехов в работе, крепкого здоровья и всего самого наилучшего.

Зумрат Рузиева,
глав. редактор
газеты «Иттипак»

Нилуфар Хашимова

Махфират
Муллахунова

Хайриниса
Турдиева

ПРЕЗИДЕНСКАЯ СТИПЕНДИЯ

«Вы — будущее Кыргызстана! Уже завтра вы возьмете судьбу страны в свои руки. Это великий долг и такая же ответственность», — заявил президент Садыр Жапаров, выступая на церемонии вручения президентских стипендий лучшим студентам вузов страны.

14 декабря 2021 года, президентским стипендиатами стали 80 учащихся со всех университетов страны. Глава государства на встрече с ними искренне поздравил их с достижениями в учебе, поблагодарив за труд и упорство.

<http://www.president.kg/>

P.S.

Среди награжденных: была Азиза Ибрагимова, студентка 4 курса Кыргызского Национального Аграрного университета имени К.И. Скребина, г. Бишкек, учится по специальности: «Фитосанитарный контроль в таможенной

службе». Живет она в Чуйской области, Сокулукского района, в поселке «Комсомольское», в дружной семье; бабушка Ажиниса очень гордится своей внучкой Азизой и «желает ей всего самого хорошего». Ажиниса апа принимала активное участие в жизнедеятельности Общества «Иттипак», папа - Жаудат Махмудович, предприниматель, мама - Рашида Рахимжанова, домохозяйка, еще есть две сестренки и двое братишек.

От председателя Общественного Объединения уйголов КР «Иттипак» Аскара Касымова и от редакции газеты «Иттипак» примите искренние поздравления! Желаем Азизе Ибрагимовой здоровья, удачи, новых высот в учебе и всего наилучшего.

Соб.Корр.

В Бишкеке прошел форум «Единство народа в многообразии»

В Бишкеке прошел национальный форум «Единство народа в многообразии». Проект финансировал Европейский союз.

На мероприятии представили фото и выставку декоративно-прикладного искусства, национальную кухню 14 диаспор, которые являются членами Ассамблеи народа Кыргызстана, а также концертную программу.

Гости форума познакомились с культурным многообразием Кыргызстана, результатами продвижения концепции гражданской идентичности «Кыргыз жараны». Присутствующим также рассказали о доступности государственных услуг в стране.

Отмечается, что проект «Единство народа в многообразии», который реализуют с ноября 2019 года, проводит форум для укрепления сообществ граждан с различными культурными, этническими и религиозными традициями.

По словам представителей проекта, он повысил потенциал 440 человек из числа госслужащих, сотрудников НКО, представителей диаспор и женщин из этнических сообществ. Прошли тренинги по стандартам и мониторингу предоставления госуслуг, освещению межэтнических отношений и толерантности, социальному проектированию.

Зам.председателя Ассамблеи народа

Кыргызстана Зухра Шидакова отмечает, что сегодня, как никогда, жители страны нуждаются в единстве и дружбе.

«Мы, кыргызстанцы, должны быть дружными, сильными, в то же время корректными. Нужно уважать и понимать друг друга. Тогда все в стране будет хорошо», — отметила она.

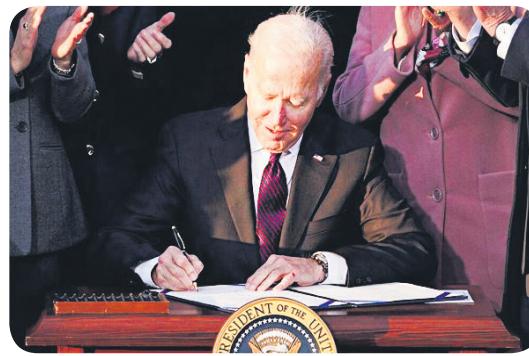
P.S.

Также на данном мероприятии Принимало участие Общество уйголов «Иттипак» КР, организовавшее выставку декоративно-прикладного искусства и национальной кухни.

<https://24.kg>

«ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئەمگىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قانۇن لايىمەسى» رەسمى قانۇنغا ئاپلاندى

ئەمگىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قانۇنلىرىنى
ۋە باشقا ئۇيغۇرلارنى قوغدايدىغان
قانۇنلارنى چىرىشىنى ئۆمىد قىلىمزا.»
ئۇيغۇر كىشىلىك هوقوق قۇرۇلۇشى،
ئۇيغۇر ھەرىكتى تەشكىلاتى قاتارلىق
مۇهاجرەتىنىڭ ئېلىش قانۇنلارنى
تەشكىلاتلىرىمۇ بۇ مۇناسىۋەت بىلەن
ئارقا - ئارقىدىن بابايات ئىللان قىلىپ،
مەزكۇر قانۇن لايىھەسىنىڭ رەسمى
قانۇنغا ئايلاڭانلىكىنى تەبرىكەشكەن.
كۆزەتكۈچىلەر، «ئۇيغۇر مەجبۇرىي
ئەمگىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قانۇننى»
خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇرلارغا
قاراققان ئىرقى قىرغىنچىلىغى ۋە
ئىنسانىيەتكە قاراشى جىنaiتىسگە زەربە
بېرىشتىكى بۆسۈش خاراكتىرلىق ئەمەلىي
قەددەملەرنىڭ بىرى، دەپ قارىماقتا.
مەزكۇر قانۇن چەت ئەللەردىكى
ئۇيغۇرلارنى ۋە بارلىق ئۇيغۇرلارنى
قوللىغۇچى ئورگان ۋە تەشكىلاتلارنىڭ
قىرغىن ئالقىشىغا ئېرىشكەن.

دۇنیا ئۇيغۇر قۇرۇلۇپىنىڭ دەقىقە دولقۇن ئېسال ئەپەندى بۇ زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ، مۇنداق دېدى: «ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئەمگىكىنىڭ ئالدىنى ئىلىش قانۇن لايىمەسى» نىڭ رەسمىي قانۇنغا ئايلىنىشى تارىخى بىر ھادىسە بولىدى. دۇنیا ئۇيغۇر قۇرۇلۇپى ئەپەندىنى دۇنيادىكى ئۇيغۇرلار بۇ قانۇننى قىزغىن قارشى ئالىمىز. دۇنيادىكى باشقۇ دۆلەتلەرنىڭمۇ ئامېرىكىنى ئۈلگە قىلىپ، مۇشۇنىڭغا ئۇخشاشىش ئۇيغۇر مەجبۇرى

ئاقساريينىڭ 23 - دىكابىر ئىلان قىلغان بىياناتىغا ئاساسلانغاندا، ئامېرىكا پېرىزىدىپىتى جوۋ بایىدىن 23 - دىكابىر كۇنىي «ئۇيغۇر مەجبۇرىي ئامگىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قانۇن لايىھەسى» گە ئىمزا قوبىغان. شۇنىڭ بىلەن 16 - دىكابىر پېرىزىدىپىتى بایىدىپىنىڭ ئىمزا قويۇشى ئۇچۇن ئاقساريغا يوللانغانلىقى ئىلگىرى سوراولۇكەن مەزكۇر قانۇن لايىھەسى 23 - دىكابىر كۇنىي رەسمىي قانۇنغا ئىيالانغان.

ئاقساريينىڭ بۇ ھەقتە ئىلان قىلغان بىياناتىدا مۇنداق دېلىلگەن: «2021 - يىلى 12 - ئائىنىڭ 23 - كۇنىي پېرىزىدىپىت ختايىنىڭ شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىن مەھسۇلات ئىمپورت قىلىشنى چەكلەيدىغان ۋە شۇنداقلا رايوندىكى مەجبۇرىي ئەمگەكتە مەسئۇلىيىتى بار چەكتەللەك ئەمەلدادرانى جازالايدىغان 6256 - نۇمۇرلۇق قانۇننى ئىمىزلىدى.»

بىياناتتا يەنە مەزكۇر قانۇنىنىڭ روياپقا جىقىشىدا رول ئوينىغان ئامېرىكا ئاۋام بالاتاسىنىڭ رەئىسى نەنسىي پېلوسى خانىم، كېڭەش بالاتاسىنىڭ رەئىسى شۇمرى، ئاۋام بالاتا ئەزالىرىدىن مەككاقۇرن

«خەلقئارا ئىنسان ھەقلرى كۈنى»
مۇناسىۋتى بىلەن لۇندۇن ۋە كارلسروھېدا
بىرلەشمە ناماپىش تۈتگۈزۈلدى

قىتىمىقى نامايسىش ھەقىدە توختالغاندا، خەلقئارا ئىنسان ھەقلرى كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن بۇ نامايسىنىڭ ئاساسلىق مەقسىتنىڭ 2022 - يىللەق بېيجىڭ قىشلىق ئولىمپىك مۇسابىقىسىنى بايقوت قىلىشقا مەركازىلەشكەنلىگىنى تىلغا ئالدى.

نامايسىش جەريانىدا تىبەت تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋەكىللەرىمۇ سۆزگە چىقىپ، خىتايىنىڭ ئىنسانىيەنىڭ قارشى جىننایەتلىرىنى قاتتىق ئەبىلىگەن. خوگۇكۇڭ تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋەكىللەرىمۇ خىتاي مۇستەبىت ھاكىمىيتنىڭ خوگۇكۇڭ خەلقىگە سېلىۋاتقان زۇلۇملىرى توغرىسىدا پىكىر بايان قىلغان.

مەزکۇر نامايسىقا ئىشتىراك قىلغان مەركىزى ۋاشنگتوندىكى «ئۈيغۇر ھەرنىكتى» تەشكىلاتنىڭ رەئىسى روۋەن ئابباس خانىم نەق مەيداندىن زىيارىتىمىزنى قوبۇل قىلغاندا، بۇ نامايسىنىڭ ناھايىتى جانلىق، تەسىرىلەك ئۆتكۈزۈلگەنلىگىنى تىلغا ئالدى.

د ئۇ ق لۇندون ئىشخانىسىنىڭ مۇدرىي رەھىمە خانىم بۇ ھەقتە توختالغاندا، 10 - دېكابر خەلقئارا ئىنسان ھەقلرى كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن بۇ نامايسىنى ئۈيغۇرلار، تىبەتلەر، خوگۇكۇلۇقلار بېرىلىكى تەشكىلىگەنلىگىنى ۋە نامايسىتا ئەنگلىيە ھۆكۈمىتىدىن ختابىغا قارشى تىخىمۇ كەسکىن تەدبىرلەرنى يولغا قوينوشنى تەلەپ قىلغانلىلغىنى تىلغا ئالدى.

10 - دېكابر كۈنى گېرمانىيەنىڭ كارلسروھى شەھىرىدىكى ئۈيغۇرلارمۇ خەتەر ئاستىدىكى خەلقەرنى قوغداش تەشكىلاتى ۋە خەلقئارا كەچۈرمۇ تەشكىلاتى بىلەن بېرىلىشپ خىتايغا قارشى نامايسىش ئېلىپ بارغان.

ئەنگلەمەيە پايتەختى لۇندۇندىن ئەنگلىشىمىزچە، «ئۇيغۇر سوت كۆللەگىيەسى» 9 - دېكارب خىتايىنىڭ ئۇيغۇرلار ئۇستىدىن يۈرگۈزۈۋاتقان باسۇرۇشلىرىنى «ئىرقلى قىرغىنچىلىق» ۋە «ئىنسانىيەتكە فارشى جىنايەت» دەپ ھۆكۈم قىلغاندىن كېيىن، بۇ سوتقا قاتىنىشش ئۇچۇن دۇنيانىڭ ھەرقايىسى ئەللەرىدىن كەلگەن ئۇيغۇرلار 10 - دېكارب تېبىەتلەر، خوگۇكۈلۈقلار بىرلىشپ «خەلقئارا ئىنسان ھەقلرى كۈنى» مۇناسىۋەتى بىلەن لۇندۇندا خىتايغا فارشى زور كۆلەملەك نامايش ئېلىپ بارغان.

نامايش مەيدانىدا ئالىدى بىلەن د ئۇق رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندى نۇتۇق سۆزلەپ، خىتاي ھاكىمىيەتنىڭ شەرقىي تۈركىستان، تېبىت، جەنۇبىي موگۇللىيە ۋە خوگۇكۈچ خەلقلىرى ئۇستىدىن يۈرگۈزۈۋاتقان جىنايەتلىرىنى قاتىنىڭ ئېبىلىگەن ھەمدە 2022 - يىلىق بېيجىڭ قىشلىق تۈلپىمەك مۇساپىقىسىنى «ئىرقلى قىرغىنچىلىق ئۆلپىمىكى» دەپ ئاتاب، ئۇنى دۇنيا مەقىاسىدا ئومۇمىزلۇك بایقۇت قىلىشنى تەشكىش بىوس قىلغان.

لۇندۇندىن زىيارىتىمىزنى قوبۇل قىلغان دولقۇن ئەيسا ئەپەندى بۇ

ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى پارتكومىنىڭ سېكىرىتارى چېن چۈھنگۇ ۋەزپىسىدىن قالدۇرۇلغان

خنای مەركىزىي ھۆكۈمىتى قارار چىقىرىپ، ئۆتكەن بىر نەچە يىلدىن بۇيان ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى پارتىگومىنىڭ باش سىكىپتارلىق ۋەزىپىسىنى ئاتقۇرۇپ كېلىۋاتقان چىن چۈهەنگۈنى ۋەزىپىسىدىن قالدۇرغان. شىنخوا ئاگىتلىغىنىڭ بۇ ھەقتىكى خەۋىرىدە مەزكۇر قارارنىڭ سەۋەبلرى چۈشەندۈرۈلمىگەن بولسىمۇ، ئەمما چىن چۈهەنگۈنىڭ باشقا ئورۇنغا يوڭىلىدىغانلىغى، ئۇنىڭ ئۇرۇنغا گواڭدۇڭ ئۆلکىسىنىڭ پارتىگوم سىكىپتارلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتكەن ما شىڭۈپىنىڭ تەينلىنىدىغانلىغى كۆرسىتىلگەن.

2016 - يىلى چىن چۈهەنگۇ ئۇيغۇر رايونى پارتىگومىنىڭ سېكىپتارى قىلىپ تەينلىنگەن. شۇندىن كېيىن ئۇيغۇر تىلى مائارىينىڭ بارلىق ساھەسىدىن سقىي

چقىرىلغان، ئۇيغۇر مىللەي كەملىكى زەربە
نىشانىغا ئايالنغان. مۇئەتەخەسىسىلەرنىڭ
مۆلچەرلىشىجە، تەخىمنەن بىر
ملىيون 800 مىدىن ئارتۇق ئۇيغۇر
«قايىتا تەرىپىيەلەش» نامىدىكى
يىغۇۋېلىش لاگىرلىرغان قاماڭالغان.
حتىاي دائىرلىرى مەذكۇر
ئەسلىھەلەزىنى «ئاشقۇنلۇق»قا
قاراشى تۈرۈش ئۇچۇن زۆرۈر بولغان
«كەسىپى ماھارەت تەرىپىيەلەش
مەركىزى» دەپ تەسوھىلەپ ئۆزىنىڭ
قىلىمشلىرىنى ئاقلاشتى ئۇرۇنغان.
براق، ئامېرىكا قاتارلىق غەرب
111
هازىرچە نامەلۇم.

جُوْمَه

Киргизстан уйгурлириниң «Иттипак» жәмийити тәрипидин алғанында үштурулған, Ақсақаллар кеңишинин рәисини сайлаш тоғрисиди үмумий жигин, жут ақ-сақаллириниң вә мәхеллә жигит башлириниң паал қатнишиши билән 12- декабрь күни Аламедин-1 «беседкіда» өткүзүлди. Жигин жәриянида болған қызғын бәс муназирә арқылы альтернатив асасыда Ақсақаллар кеңишиниң рәиси сайлинип чыкты. Лекин мән көтәрмәк болуватқан мәсилә бу әмәс. Чүнки, мениң диктитимни чөккән нәрсә, жигиннин ахырида «Иттипак» гезитиге муштири топлаш мәсилиси көтүрүлүп, бәзи жигит башлириниң - бәзи адәмләрниң «Иттипак»,

шу жұмылдидин «Иттипак» гезити бизгә немә қилип бәрди? « Биз һәммә нәрсини интернеттін көрүп оқуvalимиз» дәп гезиткә йези-лиштин баш тартиғанлығини мисал көлтүрүп, гезиткә муштири топлаш ишиниң қыйин болуватқанлығини муназиригә қойғанлығи болди.

Іәқиқетән, мундақ гәпләрниң бәзи бир адәмләр тәрипидин ейтилип, гезиткә муштири топлаш ишини қийинлаштуратқанлығи раст. Лекин мундақ көрүнүшни көлтүрүп чиқириватқан әшу адәмләр іәқиқетән мәсилини чүшәнмәй дәватаамду бу гәпләрни, йә бир жылда, бир қетим, өзиниң уйғур гезитига йезилидиган 400 сомдин өзини қачуруп ейтиватқан болумсиз гәплириму бу? Йә бизниң аң сәвийәмиз шу қәдәр төвәнләп, бепәрвалиқ патқиғиға шудәрижидә чөкүп қалдуқму? Іәйран мән.

Мәлүм болғанинда, «Иттипак» жәмийити бу хәйр - сахавәт фонди әмәс, Киргизстан уйғурлириниң бешини қошуп, уларниң әнъенәвий миллий мәдәниятини риважландуруш билән кимлигини сақлап қелишкә, һоқукини һимайә қилишкә қаритилған, һөкүмәт тәрипидин етирап қилинған, һөкүмәт билән хәлиқни бир - биригә бағлаштуруп туридиган ижтимай - жәмийәттүр. «Иттипак» ни хәлиқ қанчилик коллиса, «Иттипак» шунчилек күчлүк болиду. Чүнки, униң арқисида хәлиқ туриду. « Иттипак» күчлүк болса, хәлиқму күчлүк болиду, хәлиқә болған етирам һөрмәтму шу дәрижидә үстүн болиду. Өмлүк, бирлик бар йәрдә қувәт бар!

Болупмұ, уйғур хәлқигә ох-шаш өз дәлилтидин, тарихи вәтинидин айрилип, башқа журттарда яшаватқан хәлиқ үчүн,

мундақ бир тәшкилий органниң болуши һава билән судәк лазимдур. Тәшкилликниң әмийитини өз қәдрини билгән һәр қандак хәлиқ әң алди билән өзиниң тәшкилий мәхкимилирини, өз диярида болса дәләтлирини тикләп тәшкили яшашқа тиришиду вә у арзу - арманлирини, һеч қандак қийинчиликтарға пәрва килмай рояпта чиқириду. Чүнки, баш - панаисиз қалған хәлиқ, чечиланғу һаят нәтижисидә һәр тәрәптин соқулуп, нәтижидә мунқәризликкә йүзлиниду. Мундақ

арқилик, бизниң өзимизни өзимиз башқуруш һоқуқимизни әшу қөлгиндиләр өз қолига еливалмидиму?! Нәтижидә мана бүгүн, пүтүн тарихий мәвжүтлиғимизни вәйран килғандын ташкири, айлилиримизгә бешини тиқип, иркүй қирғинчилик сәяситини жүргүзүп, инсаный қәдир - қыммитимизни дәпсәндә киливатиду. Чидаватимиз, амал қанчә. Шуның үчүн «Иттипак» бизгә немә қилип бәрди?» дегән қериндашлиримизниң, әң алди билән өз әвлатлириниң келәчигини

жәһәттін хизмет көрситиватқан қериндашлиримизға пәкәт ақ йол тиләймиз. Бу қериндашлиримизға роңий мәдәт берип, һисдашлиқ билдүрүш, қоллап - қувәтләш ойланған һәр қандак уйғурниң мүкәддәс вәзиписидур.

« Иттипак » гезити әнә әшу уйғурларниң бешиға келиватқан балаю - апәтләрни, уйғур хәлқини әшу мудиши зулум ҹанғилидин қутулдуруп, мустәқил уйғур дөлитини қайта әксигә кәлтүрүп, ана вәтинимиздә уйғурниң ай юлтузлуқ көк байригини

тикләш үчүн, уйғур хәлқиниң бирдин бир вакаләтлик органи сүпидидә хәлиқара мәйданларда

дадиллиқ билән үәр дәссәп туралы һәрикәт киливатқан Дуния Уйғур Курултайнин паалийэт - утуқлирини хәлқимизгә йәткүзүп бериватқан, уйғур хәлқиниң шанлық тарихини, миллий мәдәниятимизгә, әнъенәвий урп -адәт, рәсим қаидилиримизгә мунасивәтлик материалларни, шундақла өзимиз истиқамәт киливатқан Қирғизстаннин ижтимай - сәясий һаятидик үеишликтарни, «Иттипак» ниң паалийэтлирини рус вә уйғур тиллирида йорутуп бериватқан бирдин - бир гезиттур. Бу мәлumatларниң мәлүм қысмины интернеттін көришиңиз мүмкүн, - бәрини қөрәлмәйсиз.

«Иттипак» гезити сизниң ана тилицизда чиқиватқан гезит, сизниң ким екәнлигиңизни испатлап туридиган сизниң паспортиңиз. Биз уйғур хәлқидә «куш угисида немини көрсә, шуны қилиду» дегән гәп бар. Пәрзәнтиризмизниң миллий һиссияти, роңий байлиғи, дуния көз қариши әнә әшу өйдике миллий муһиттин, миллийликкә хас гәп- сөзләр, мұлаһизиләрдин шәкиллиниди. Әнә әшу сизниң кимлигиңизни испатлап туридиган китап, гезит, журналлар давамлық үстилиниң үстидә тұрса, яш әвлатларниң қәлбидә әшу миллий роңниң ойғунуп, шәкиллинишігә қанчилик түрткә болиду. Ойлининг көрүг..

«Иттипак» жәмийити бу сизниң жәмийитиңиз, «Иттипак» гезити - бу сизниң гезитиңиз! Ойлининг, уни һимайә қилип, қоздаң, үйезилиң. «Тамча -тамча, көл болалар» дегән гәп бар. Ғәссә қошуң. Күч бирликтә, құвәт өмликтә.

Музәппәрхан Курбан, шаир, журналист.

БИР ЖИГИНДИН АЛҒАН ТӘСИРАТ

чучиланғулуктарниң қандақ пажиәләргә елип келидиганлығини биз уйғур хәлқи кейинки мөшү бир - иккى йүз жил ичидики өз тарихимиздин көрмидикмү?!

XX - әсирниң кириши билән мустәмлике астида яшаватқан барлық хәлиқләр дегидәк, өз зимины тәвәсідә тәшкиллинип, һәр хил жәмийәт, партияләрни қуруп, истиқлалық үчүн тәшкилий һәрикәт башлиғанда, әшундақла мустәмлике зәңжиригә бағланған, өз дәләтлиримиздин айрилған биз уйғурлар, ана вәтинимиз Уйғурый - Уйғуристанда, ички, ташқи вәзийәтни, дәвир сәяситини, шамалниң қаяқтын чиқип, қаяққа үрүватқанлығини анализ қилип паалийэт елип барғидәк, әшундақ тәшкилләнгән өзимизниң бир миллий рәбірий органини тикләмгәнлигимизниң сәвәбидин, кәлгендиләр наһайити оңайлиқ билән, гезит, журнал дегәнниң немә екәнлигини әсла билмігән, оқумиған, жаһаләт патқиғиға петип қалған авам хәлқимизниң саватсизлиғидин, наданлиғидин пайдилинип ари-миздик бәгәрәз, хошамәтчи, сатқунларни ишқа селиш

лирини үмүт қылған болар едүк.

Америка башлық ғәрип дәләтлиримизниң, жапакәш, ак көңүл хәлқимизниң қоллап - қувәтлишигә йөләнгән Дуния Уйғур Курултайнин бүгүнки күнлүктә Долкун Эйса, Пәрхат Юрунқаш, Өмәр Қанат вә әшу сәптики башқа қериндашлиримизниң хәлқимизни әшу зулумлардың күтүлдүрүп, вәтән истиқлалықитини қолға кәлтүрүш үчүн кечә - құндүз, тиришчанлик билән елип бериватқан, тинимсиз әмгәклири нәтижисидә, хитай басқунчилериниң хәлқимизгә селиватқан һақарәт, мисли көрүлмігән зулумлири ахир паш болуп, уйғур, уйғур дегән нам бүгүнки күнлүктә дуния жамаәтчилигиниң иркүй қирғинчиликкә, миллий зулумға қарши шуариға айланди. Хитай, хәлиқ ара сотқа тартилип, Хитайға қарши көплигән хәлиқара қанунлар қобул килинип йолға қоюлмақта. Биз әлвәттә бу

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىپىنىڭ ئومومىي ۋەكىللەر يىغىنى بولۇپ ئۆتتى

ئۇنىڭدىن باشقا يىدە قۇرۇلتاينىڭ بۇندىن كېيىن ئىلىپ باردىغان پاڭالىيەتلرىسى ھەقىدىكى ئىچكى پلان - پۇرگارامىلىرى توغۇسىدا تەپسىلى چوشانچە ۋە ئەراھات بېرىپ ئۆتكەن دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم، مۇسەتىت ختاي ھاكىمىتىنىڭ قۇرۇلتايغا قارىستۇرۇتاقان ئىچكى - تاشقى ھۇجۇملرى ئۇرلۇكىسىز كۈچۈنۈۋاتاقان بۇڭونكى ھالقىلىق بىر پەيتە قۇرۇلتاينىڭ پۇتون ۋە كىللەرنىڭ سىياسى جەھەتە يەنىۋ سەزگۈر ۋە فۇشيار بولۇپ، قۇرۇلتاينىڭ پلان - پۇرگارامىلىرنىڭ تولوق ئەمەلگە پېشىشى ئۇچۇن تېخىمۇ زور تىرىشچانلىق ۋە پىداكارلىق كۆرسۈ توشى لازىمىلىغىنى تەكتىلەپ تۆتتى.

قۇرۇلتاينىڭ قازاقىستاندىكى ئالىي مەسىلەتچىسى، مىللەي ئۇستا تىرىمىزدىن قەھرىمان غوجامىرىدى بىغىندا قىلغان سۆزىدە، پۇتون ئوتتۇرا ئاسىيا جۇمھۇرىيەتلەردىدە ياشاشاتاقان ئۇيغۇر تېپىنىڭ خەلقئارا سىياسى سەھنلىرىدە قورۇلتىپەندا شەرمىزنىڭ دونيا ئۇيغۇر قولغا كەلتورغەن مۇۋاپقىيەتلەردىن ۋە ئىلىپ بېرىۋاتاقان خزمەتلىرىدىن تولىمۇ خۇرسەن بىكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ خەلقئادىكى ۋە كىللەتكۈركىنى ھىسابلانغان دونيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىپەنى بۇندىن كېيىمنۇ ھەر زامان بۇتون كۆچى بىلەن قوللاپ قۇۋەتلىكيدىغانلىغىنى تېپادە قىلىدى.

ئارقىدىن قۇرۇلتاي رەھىپلىرى ھەرقايىسى ئەللەردىكى قۇرۇلتاي ۋە كىللەرنىڭ مىللەي ھەرىكتىمىزگە ۋە قۇرۇلتاينىڭ خزمەتلىرىگە مۇناسىۋەتلىك تۇرلۇك سوڭالىرىغا ئەستايىدىلىق بىلەن جاۋاب بەردى.

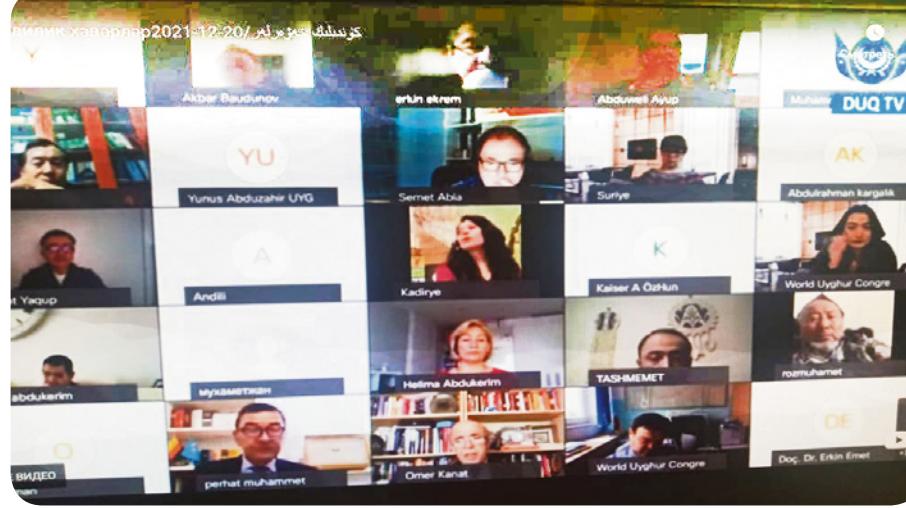
میخننیڭ ئاخىرىدا خۇلاسە سۆزى قىلغان
قۇرۇلۇتايىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى، ئىستراتىگىيە
مۇتەخەسسى دوكتور ئەركىن ئەكرەم
ئېپەندىم، ھازىرغا قەدر قۇرۇلتاي تەرىپىدىن
تۈرۈپ چىقىلغان ئىستراتىكىيەلىك پلانى -
پۇروگامىلارنىڭ بىر - بىرلەپ ئەمە لەكە
ئىشۇۋاتقانلىغىنى ۋە مىللەتىمىزنىڭ
بۇگون ئۇرۇشكىز زۇزۇپ تارىخى بىر
بۇرۇلۇش نۇختىسغا قەدەم قويغانلىغىنى،
بۇنىڭدىن كېپىنكى باسقۇچنىڭ بولسا
ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ خىتاي
تەرىپىدىن ئىشغال قىلىقلىكىنغان زىمن
ئېكەنلىكىنى خەلقئارغا رەسمىي يوسۇندا
قوپۇل قىلدۇرۇش ئېكەنلىكىنى، بۇنىڭ ئۇچۇن
دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىينىڭ بۇيىلىنىڭ بىشىدىن
باشلاپ خەلقئارالق داڭلىق ئادۇۋەكتاتلار،
قانۇنىشۇناسلار ۋە تارىخچىلار ۋە بىر قىسىم
ئۇيغۇر تەتقىقات جىلاردىن تەركىب تاپقان
مەحسۇس بىر ھېيەت تەشكىل قىلىپ، شەرقىي
تۈركىستاننىڭ خىتاي تەرىپىدىن بېسپۇلىنىغان
زىمن ئېكەنلىكىنىڭ تارىخى، قانۇنى،
سيياسى ۋە دىپломاتىك ئاساسلىرى ھەققىدە
جىددى تەتقىقات ئىلىپ بېرۇۋاتقانلىغىنى
ۋە بۇ تەتقىقات دوڭلاتىنىڭ 2022 - يىلى
ئىچىدە تاماملىنىپ خەلقئارالق ئۇرگانلارغا
ۋە بىر قىسىم غەربى ئەللەرنىڭ پارلامىتىلىرىغا
سوۇنۇلدۇغانلىغىنى ئەسکەر تىپ ئۇتتى.

«شهری تورکستان ياشلار بىرلىكى» ئى قۇزۇپ حىققان وە مەزكۇر تەشكىلات تەرىپىدىن نەشىر قىلىنغان «شهرى توركستان ياشلرى» كېرىتىدە پەركەت يۈرۈقەقاش ئەپەندىم بىللەن بىرگە تەھرىر بولۇپ ئىشلىگەن ئىدى. مەممەت توختى ئەپەندىم جەتىلەكە هىجرەت قىلىپ چىققاندىن بۇيىان ۋەتەن - مىللەت دەۋايسىغا ئىز جىل حالدا ئاكتىپلىق بىللەن قاتىشىپ كەلدى، 1996 - 1999 يىلى قۇرۇلغان «دۇنيا ئۆيغۇر ياشلرى قۇرۇلتىبى» نىڭ مۇئاپىن رەتىسى، 2004 - يىلى، قۇرۇلغان ھازىرقى دۇنىا ئۆيغۇر قۇرۇلتىسىنىڭ قۇرغۇچى ئەزاسى، مۇئاپىن رەتىسى، مۇھاجىرلار كومىتېتىنىڭ مۇددىرى قاتارلىق ۋەزىپىلەرە بولۇدى وە نۇۋەتتە قۇرۇلتاي مۇھاجىرلا كومىتېتىنىڭ مۇددىرىق ئۆزپىسى ئۆتەپ كەلەمكەتتە.

مەممەت توختى ئەپەندىم كەناداغا بىرىپ يەرلەشكەنلىنى كېپىن تۈركىيەدىن كەنادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيەتتىنىڭ كېپىن كەنادا شەرقىي تۈركىستان جەمئىيەتتىنىڭ قۇرۇلۇشدا موهىم رول ئوبىسغان وە تۈرىمۇ بىر مەزگىل مەزكۇر تەشكىلاتنىڭ رەتىسى بولۇپ خىزمەت قىلغان ئىدى.

یېغىندا قىلغان سۆزىدە، بىرلەشكەن دۆلەتلەر
تەشكىلاتنىڭ باياناتچىسىنىڭ ۱۰ -
دىكابىر ئېلان قىلغان باياناتلىدا ئۇيغۇر سوت
كۆللەگىياسىنىڭ ۹ - دىكابىر كۇنى حىقارغان
ھۆكۈمنامىسىنى مۇ ئەيىهەنلەشىۋەرگە نېلىكدىن
قالاھىدە مەمنۇن بولغانلىقىنى، سوتىنىڭ
ھۆكمىنىڭ خەلقئارالق ئورگانلار، ھۆكۈمەتلەر
ۋە پارلامېنတا ئۇچۇن مۇھىم بىر قانىنى ئاساس
تىكىلەپ بەرگەنلىكىنى ئىپادە قىلىش بىلەن
بىرگە، هازىرىغا قەدەر بىرلەشكەن دۆلەتلەر
تەشكىلاتنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇزۇلتىينىڭ
ئەڭ ئاساسلىق پائالىيەت مەركەزلىرىنىڭ
بىرى بولۇپ كەلگەنلىكىنى، ھازىر ب د ت
دا ئۇيغۇرلارنى قوللايدىغان دۆلەتلەرنىڭ

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

سازنندگان 43 گه کوچه‌یگه‌نلگانی، قزوین‌لتابنیک ختایانیک توسعه‌نلگی و بوزخونچلشیخغا پدرها قلمای بوندن کیپینو یهنه ب دت دنگی تورولوکه پائالیمه‌تلربنی توزلوكسز کوچه‌یتیش تارقلق قویغور ئرقی قرغنچلشیخ مه‌سلیسنسی هار زامان ب دت نیاڭ ئاساسلىق کوئته‌رتیپه تۇنۇپ تۇرۇشقا ۋە ب دت نیاڭ ختایغا بولغان بىسمىنى يەنمۇ ئاشۇرۇشقا ترىشىدىغانلىغىنى تەكتىلەپ ئۆتتى. ئامېرىكا باشچىلشىدىكى كۆبلىگەن غەرپ دۆۋەله‌تلرى ھۆكمە‌تلربنندىڭ ئارقا - ئارقدىن 2022 - يىللېق بېيچىك قىشلىق قارارى ئېلىۋاتقانلىغىنى ئەسكەر قىپ ئۆتكەن دولقۇن ئېسا ئەپەندىم، قزوین‌لتابنیک ئۆزۈتىسىكى ئەڭ ئاساسلىق وە جىددى كۆئته‌رتىپلەرنىڭ بىرلىك پۇتون دۇنيا مەقياساً ئەلبىنلىق بېرىلەتاقن 2022 - يىللېق بېيچىك ئرقى قرغنچىلق ئولۇپىكىنى بايقوت قىلىش، ھەركىتىسى يەنمۇ يۇفورى پىللەگە كۆتۈرۈش، تەخىمۇ كۆپ دەلەتلەرنىڭ ھۆكمە‌تلربنندىڭ دەپلۆماتىك بايقوت قارارى ئېلىشىنى قولغا كەلتۈرۈش ئېكەنلىكىنى، شۇنىڭ پۇتون قۇرۇلتاي رەبەرلەرنىڭ، قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى تەشكىلاتلارنىڭ وۇھ قۇرۇلتاي ۋە كىللەرنىڭ ئاساسلىق زەنەنى بۇ ھەركەتىكە مەركزىلەشتۈرۈشى ئازىمىلەغىنى ئالاھىدە ئەسكەر قىپ ئۆتتى.

تەرىكىلەيدىغانلىغىنى ئىيادە قىلىش بىلەن بىرگە،
ئۇنىڭ پۇقۇن شەرقىي تۈركىستان خەلقى ئۇچۇن
زور بىر شەردپ ئىكەنلىكىنى تەكتەلەشتى.
مەمات توختى ئەپەندىم وەندىدىكى
«شىخالا ئۇنىۋەرسىتېتى» دا ئۆقۇۋاتقان
جاشلىق خالىرىدىلا وەتقەن - مىللەت داۋاسىغا
ئالىتىسى ئىشتىراڭ قىلغان جەسۇر كىشىرىمىزدىن
بىرى يولىنى، ئۇ 1988 - ۋە 1985 - يىلىرى
ئۇرۇمچىدە ئويغۇر ئالىمى مەكتەپ ئۆقۇغۇچىلىرىنىڭ
خىتايقاقارشىلىپ بارغان كەڭ كۆلەملىك
ئازارلىق ھەرىكەتلىرىنىڭ ئەڭ ئاساسلىق
ئىشتىراڭ جىسى ۋە باشلامچىلىرىنىڭ بىرى ئىدى.
مەمات توختى ئەپەندىم وەتنىدە خىتائىنىڭ
قاتقىق تەقىپ قىلىشىغا ئۇچىرغاندىن كېپىن
1992 - يىلى، ساختە پاساپورت بىلەن چەتىلەتكە
قىچىپ حىقىق دەسلەپتەن تۈركىيەگە يەلەشكەن
ۋە 1992 - يىلى، 12 - ئايدا ئىستانبۇلدا
حاقىرىبلغان تۇنخى نۇۋەتلىك خەلقئارا مىللەت
قۇرۇلتىسيغا ۋە كىل بولۇپ فاتىشاشقان ئىدى.
1993 - يىلىنىڭ باشلىرىدا مەمات
توختى ئەپەندىم ئىستانبۇلدا ئۇيغۇر
دىپلوماتلاردىن ئەنۋەر راھمان، كەرمەن شەرىپ
ۋە ئويغۇر ئاكتىسىتلىرىدىن پەرھەت يۈرۈڭقاش،
ئابىدە جەللىل تۇزان، مەمات قەشقەرلى، ئىسقەر
ئۇرۇكىن قاتارلىق ياشلىرىمىز بىلەن بىرلەتكە

ئارقىدىنلا دۇنيا ئويغۇر قۇرۇلۇتىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىم 11 - ئايىنك 12 - كۈندىن 14 - كۇنىكىچە جىخىيەنىڭ بایتەختى بىراڭدا ئۆتكۈزۈلگەن 7 - نۇۋەتلىك دۇنيا بايالىيەتلەر وە بىر ئايىدىن كۆپىرەك ئاقىتتىن ئۇيغۇر خەلقئارا سەھىلدەر دەن ئۆيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلەك يۈزبەرگەن ھادىسلەر قىسقەدە قانات ئەپەندىم سۆزىدە، دۇنيا ئۆمەر قانات ئەپەندىم سۆزىدە، دۇنيا 2020 ئويغۇر قۇرۇلۇتىيەنىڭ ئەرىزى بىلەن - بىلى، لۇندوندا قۇرۇلغان ئويغۇر سوت كوللىكىيەسىنىڭ بۇيىل 9 - دېكارب كۈنى

卷之三十一

18 - دیکابر کونی دۇنيا ئۆيغۇر قۇرۇلتىپىنىڭ ۋەكىللەر يىمەنلى
 چاقرىپ، 11 - ئايىتىڭ 12 - كۈندىن 14 - كۈنگەچە جىخىيەنىڭ پايتەختى
 پىراگدا ئوتکۈزۈلگەن 7 - نۇۋەتكىك دۇنيا ئۆيغۇر قۇرۇلتىپىدىن بۇيان ئېلىپ
 بارغان پائالىيەتلەرنى قىسىقە خۇلاسلەب ئۆپۈش بىلدەن بىرگە، قۇرۇلتىپىنىڭ
 2022 - يىلى خەلقئارا سىياسى سەھنلەرەدە ئېلىپ باردىغان نۇختۇلۇق پائالىيەتلەرى ۋە بۇندىن كېپىن باسدىغان
 تىستراتىكىيەلىك قىدەملەرى هەقىقىدە كونكىرىتىنى ئورۇنلاشتۇرۇش ئېلىپ باردى.
 دۇنيا ئۆيغۇر قۇرۇلتىپىنىڭ تەشكىلى

تستدلرغا مسول موئاقون رهنسى پەرەت
پۈرۈچقاش ئەندىمىنىڭ رىياسەتچىلىكىدە
ئۆتكۈزۈلگەن ۋە قۇرۇلتاينىڭ 30 غا يېقىن
دولەتتىكى رەسمى ۋە كانىدىدات ۋە كەللەرىدىن
بۈلۈپ 200 تەپەردىن ئارنوق گىشى
قاتناشقاڭ بۇ نۆھەتلەك ئومومىي ۋە كەللەر
يىغىنى ۋە تىنىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ
ئىستىقلال مارشى بىلەن باشلاندى.

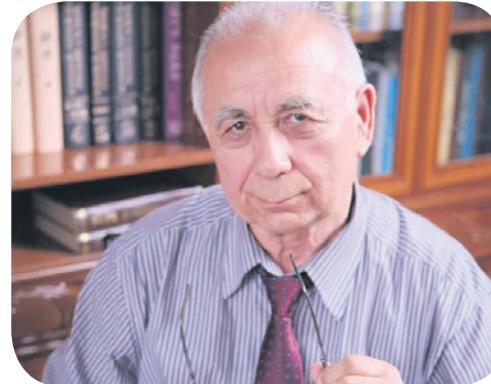
پەرھات يۈرۈڭ قالاش ئەپەندىم يېغىنىڭ
بىشىدا قىلغان سۆزىدە، دۇنيا ئۆيغۇر
قۇزۇلتىينىڭ ئالىي مەسىلەتچىسى،
ئامېرىكىدىكى ئەلگە تۈنۈلغان ئۆيغۇر
ئالىمى دوكتور رىشات ئابباس ئەپەندىمنىڭ
ئۆيغۇر ئاكادېمېيەسىنىڭ يېقىندا چاقرىلغان
ئۆمومىي يېغىندا ئۆيغۇر ئاكادېمېيەسىنىڭ
باش رەئىسى بولۇپ سايالانغانلىغىنى
قۇزۇلتاي نامىدىن تەبرىكلەيدىغانلىغىنى
ئىپادە قىلىش بىلەن بىرگە، 17 - دېكابر
جۇمە كۇنى ئىستانابۇلدىكى خىتاي
كۈنسۈلخانىسى ئالدىدا ئۆتكۈزۈلگەن
نارازىلىق نامايىشى جەريانىدا دۇنيا ئۆيغۇر
قۇزۇلتىينىڭ تۈركىيە وەكلى دوكتور بۇرهان
ئۇلۇغىول ئەپەندىمنىڭ كۆزىدىن يارىلىنىش
ۋەقاسىدىن قاتىق ئېپسۈسلاڭانغا ئالىغىنى،
مەيلى نىمە سەۋەپتىن ياكى سەۋەنلىكىنىڭ
قايسى تەرەپتە بولۇشىدىن قەتىشەزەر، ختايغا
قاراشى نامايىش ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان بىر مەيداندا
تۇرتاق غايە - مەقسەتتىكى قېرىندىشلىرىمىز
ئوتتۇرسىدا يۈزىرگەن شىددەت تۈسنى
ئالغان بۇ ۋەقەننىڭ دۇشىنىمىز ختايىنى
كۈلدۈرۈپ، مۇهاجمەتتىكى شەرقىي
تۇركىستانلىق قېرىندىشلىرىمىزنى ئىغىر
دەرىجىدە رەنجىتكەنلىكىنى، قۇزۇلتاي
رەبەه لەرىنىڭ ھەم دوكتور بۇرهان ئۇلۇغىول
ئەپەندى بىلەن بۇاستە ئالاقلىشىپ
ئۇنىڭدىن ھال سوراوش ۋە ئۇنىڭىغا ئالالاھتىن
شىمالىق تىلەش بىلەن بىرگە، تۈركىيەدىكى
مۇنبا سۋەتلىك تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ ئاساسلىق
مەسئۇللرى بىلەنمۇ كۆرۈشۈپ بۇنىڭدىن
كىيىن مەسىلەرنىڭ قايتا يۈز
بۇنداق ھادىسىلەرنىڭ قايتا يۈز
بەرمە سلىگىنى ئۆمىت قىلىدۇغانلىغىنى ئىپادە
قىلىش بىلەن بىرگە، تۈركىيەدىكى پۇنۇن
تەشكىلاتلىرىمىزنى ۋە قېرىندىشلىرىمىزنى
برلىك - ئىتتىپاقلق ڭىچىدە ختايغا
قاراشى تۇرتاق ھەرىكەت قىلىشقا دالالەت
قىلىدۇغانلىغىنى ئەسکەر تىپ ئۆتتى.

دۇنيا ئۆيغۇر قۇرۇلۇتىنىڭ ئەڭ ئاساسلىق
قۇرغۇچى ئەزىزلىرىنىڭ بىرى، قۇرۇلتاي
قانۇن كومىتېتىنىڭ مۇدىرى، ئۆزۈن بىللىق
بىداكار كۆرەشچىمىز مەمەت توختى ئەپەندىم
گانادادىكى ئۆبۈزلۈك كىشىلىك ھوقوق
تىشكىلاتلىرى بىرلىكىنىڭ 2021 - بىللىق
كىنادادىكى ئەنسانىيەتكە خىزمەت» مۇكاياتىغا ئېرىشتى.
كىنادادىكى كىشىلىك ھوقوق
بىرلىكى تىشكىلاتى بولسا ئادۇۋەكتاتلار،
سېياسەتىشۇناسلار، سوختۇلار، ژورنالىستار،
سېياسى ئاكىتىۋەستلىر، ئىنسانىيە بارىدم
خادىمىلىرى ۋە كىنادادىكى باشقان كۆپلىكەن
سادەتلىرى گە منسۇپ تۇنۇلغان زاتلاردىن
تەشكىل تايپان تەسىرى كۆچلۈك نۇبۇزلۇق
ئۆرگانلارنىڭ بىرى بولۇپ، مەزكۇر ئورگان
ئالدىنلىقى كۇنى 2021 - بىلى ئىككى
كانتىگورىيە بوبىجە كىنادالىق ئادۇۋەكتە،
يازاغۇچى ۋە سېياسەتىشۇناس داۋىت كىلگۈۋۇر
ئەپەندىمەن «خەلقئالىق ئىنسىنى لىدەر»
مۇكاياتىغا، مەمەت توختى ئەپەندىمەن
بولسا «ئىنسانىيەتكە خىزمەت» مۇكاپاتىغا
لایيق كۆرگەنلىكىنى ئېللان قىلدى.
مەزكۇر تىشكىلاتنىڭ بۇ ھەقتىكى
قارانامىسىدە يەنە مەمەت توختى ئەپەندىمەن
سېياسى ھاياتى ھەقىدىمۇ قىسىقچە مەلۇمات

ПУТУН ИЛМИЙ ҚАЯТИНИ УЙФУР ВӘ МӘРКИЗИЙ АСИЯ ТАРИХИҒА БЕГИШЛИГАН АЛИМ

Үйгүр хәлқиниң көп әсирлик сәсий, этник, ижтимай-ихтисадий вә мәдәният тарихий мусапилирины мүкәммәл йорутуш интайин қишин вә узун муддәтлик, жапалық әмгәкләрни тәләп килиду. Бу саңғө өзини атиғанлар, жұмылдын пүтүн вужуди билән кирип өмүр бойи уни давамлаштуруваткан тарихшұнасларниң сани нағайити чәклик. Шуниндәк, үйгурлар тарихи пәкәт бирла үйгүр хәлқиниң тарихи болуп қалмастин, у бәлки пүтүн түркій хәлилдер тарихи, Мәркизий Асия тарихи, жұмылдын Мәркизий Евро-Асия тарихиниң бир қисмидур. Үйгүр тарихи һечқаң мана бу бағлиншларсиз мүкәммәл йоруга алмайды. Бүгүн өзиниң 80 яшил қәдемлүндеги күтүвалған тарихи пәнлириниң доктори, профессор Абләхәт Хожаев әспәнді әнә шу интайин қишин вә көп қырлық, көп бағлиншылық үйгүр вә Мәркизий Асия тарихиға өзини бегишилап, 20 дин артуқ илмий китап вә көплигән мақалиләрни елан қылған

Абләхәт Хожаев

үйгуртариҳшұнасынан. Пенсиягә чиккән болсум, лекин Өзбекистан пәнләр академиясында Мәркизий Асия тарихи мәсилеләр бойичә йетекчи-устазлық хизметлири вә тәтқиқатлири давамлаштуруп кәлгән Абләхәт Хожаев 1941-жили, Ғулжа шәһириде туғулуп, Ғулжа, Үрүмчи қатарлық шәһәрләрдә өсүп-жетишип, ата-аниси билән 1960-жиллар-

да Совет Иттихактың көчүп чыккан.

У 1964-1969-жили, Тәшкәнт Дөләт университетиниң Шәриқ факультетине оқуп, пүттәргәндеги кейин 1971-1973-жили Москвада Совет Иттихактың пәнләр академиясы Шәрикшұнасынан институтинде аспирантурасыда оқуды. 1973-1978-жиллери Өзбекистан пәнләр академиясы Шәрикшұнасынан институтинде илмий хадими, 1978-1994-жиллери Өзбекистан пәнләр академиясы Шәрикшұнасынан институтидеги Оттура Асияның Хитай билән алакиләр бөлүмнинде башлиғи болуп ишлиди.

У Өзбекистан мустәқил болғандын кейин дипломатия саһәсиге йөткүлип, 1994-2000-жиллери Өзбекистан ташкии ишлар министрилигидеги хизмет қилип, 1996-1998-жиллери Өзбекистанниң Бейжиңдики әлчіханисиниң мәтбаат атташеси қатарлық вәзипиләрни атқарды. Тарих пәнлириниң кандида-

ти, доктор вә унванлирини Москва вә Тәшкәнттә алған, көп жиллар Өзбекистан пәнләр академиясында 2000-2005-жиллери Өзбекистан президентиниң қаримигиди стратегия тәтқиқат институтидеги йетекчилик хизметлирини елип берип, көп шағирларни тәрбияләгендеги профессор Абләхәт Хожаев әпәндидин қәлимигә 30 жилдин артуқ вакит ичидә Москва, Тәшкәнт қатарлық шәһәрләрдә нәшир қылған «Чин империясы вә Шәркій Түркестан XVIII-әсирдә», «Мәркизий Асиядикі Хитай амали», «Хитай тарихи мәнбәлириди түркій шәһәрлири», «Қәдимки түркләр тарихидин», «Бүйүк иппәк йоли: алакиләр вә тәғдир», «Мәркизий Асия дөләтчилик тарихиға айт мәлumatлар» вә башқа илмий тәтқиқат китаплар мәнсүптур.

Үмүтвар

ЧОНДАДАМНИҢ ӘСЛИМИСИ (болған вәқиә)

1937-жили, июнь айлирида мән Тәшкәнт шәһириде түрүшлук акам Мәмәтхануннан издәп, шәһәр кочилирида кетиватсам бир сақчи (милиция):

- Ахун ака тохтаң, сиз қәйәргә кетиватсиз? - дәп сорап қалди.

Мән:

- Акам Мәмәтхануннан өйини издәп кетиватимән,- дедим.

Сақчи:

- Ахун ака, ярим saat шу йәрдә күтүп түрүн,- дедидә, кетип қалди.

Мән уни ярим saat әмәс бир saat қүттүм. Аридин бир saat өткәндеги кейин сақчи мениң алдымға келип:

- Ахун ака, мән сизни кетип қалсун, дәп дохмушта күзүтүп түрдүм, бирақ сиз кетип қалмидиңиз. Мән сизни кетип қалсун дәп, ярим saat әмәс, бир saat қарап түрдүм, әнді мәндә гунаһ йоқ, мән билән жүрүн,- деди.

Сақчи мени Тәшкәнттеги бир идариға башлап кирди. Бу Тәшкәнттеги сот идариси екән. Сотчи мәндидин исим фамилияни сориди. Мән:

- Абдуреимахун Әхмәтханунов, - дәп жавап бердім.

Сотчи башқа соал соримай маңа 5 жиллик қамақ жазасыға һөкүм қилди. Мени поездга олтарғузуп, Ленинград-тика түрмисиге әвәтті. Мән Ленинград түрмисидеги һәр күни часовы арқылы үшкә берип жүрдүм. Бир күни часовы мәндиден:

- Бабай, сән немә сәвәптин қамалдин? - дәп сорап қалди.

- Мән өзәмниң гунаһимни билмәймән. Тәшкәнт шәһириде акам Мәмәтхануннан өйиге кетиватсам, сақчи тутивелип, сот идарисиға тапшурди, улар мени 5 жилға һөкүм қилди, немә гунаһим барлығын ейтими,- дедим.

Часовой:

- Бабай, сән наһәқ қамилипсән, мән сән тогрисида Өзбекстаннан рәиси Йолдаш Ахунбабаевқа хәт йезип сени түрмидин бошитишиң ярдәм қилимән. Дай Бог, сени түрмидин азат килсүн, - деди.

1940- жили, май айлирида

мән түрмидин чиқтим. Ленинград поезд вокзалиға кәлдим. Усти башлирим түрмидики кийимләр еди. Ленинграддеги аяллар мени көрүп: «Бу бечарә түрмидин чиқиптуу» - дәп, 5-10 аял ярдәм қилип маңа пул берди. Мән уларға чоң рәхмитимни ейтип, Тәшкәнттә билет алдым. Тәшкәнттә кәлгінимдеги мончиға чүшүп, кийимлиримни алмаштурдым. Әндіжанға йолға чиқмақчи болуп түргинимда

ла чиқип:

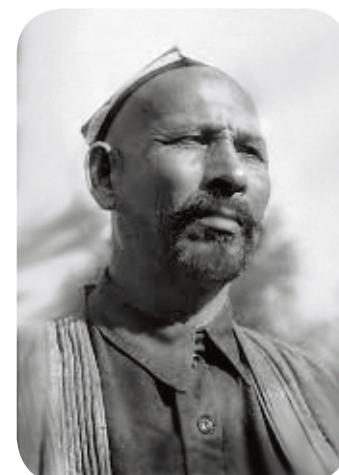
Ахун ака кириң,- деди.

Мән, Ахунбабаевниң алдига кирип униң билән көрүшүп:

- Сизгә рәхмәт, мени түрмидин бошаттициз, шунин үчүн сизгә рәхмәт ейтмай өйүмгә кәтәлмидим,- дедим.

Ахунбабаев маңа бир пиялә чай узатти вә :

- Әсли қәйәрлик болисиз,- дәп

Йолдаш Ахунбабаев

(Өзбекистан Республикасынан биринчи президенти)

Абдуреимахун Әхмәтханунов

хиялимға бир ой кәлди:» Мени Йолдаш Ахунбабаев түрмидин бошатқан түрсә, мән, у кишигә рәхмәт ейтмасын Тәшкәнттеги кетип қалсам, бу намәртлик болмамду» дәп, Ахунбабаев түрган имарәтни издәп таптый. Ишик алдидә туридиған часовыға:

-Мән Абдуреимахун Әхмәтханунов болимән, Ахунбабаев билән учришип, унинға рәхмәт ейтмакчи болуп кәлдим,- дедим.

Часовой:

- Ахунбабаевниң алдига киришкә рухсәт үйкі,- деди.

Мән:

- Сиз кирип Ахунбабаевқа ейтин, Абдуреимахун Әхмәтханунов Ленинград түрмисидин бошап кәпту, сизниң алдиңизға киришкә рухсәт сорап түртүп, дәп ейтин,- дедим.

Часовой Ахунбабаевка кирип, тез-

үстәлниң четигә келип олтардым. Йенимда олтарған киши маңа бир пиялә чай узатти. Шу пәйиттә чәттә олтарған бирси орнидин туруп, кочиға чиқип кәтти. Мән бир пиялә чайни ичип болмастин иккى сақчи чайханыға кирип кәлди.

Мән қарап:

- Ахун ака, биз билән жүрүн,- деди.

Мән :

- Қаяққа,- дедим. Улар:

- Барғанда көрисиз,-деди.

Шу чағда мән Ахунбабаев бәргән хәтни уларға көрсөттим.

Улар хәтни оқуп:

- Ахун ака, кәчүрүн,- дәп кетип келиши.

Ахунбабаев:

- Бизниң жүртимиз Қәшкәр Пәйизваттин,- дәп ейтти.

Ахунбабаев билән хошлишиш алдидә:

- Мән, сизни аварә қилдим,-дәп үзүр соридим.

- Әслидә биз сиздин кәчүрүм со-ришимиз көрәк. Сизгә охшиған наһәқ қамалғанлар көп,- деди Ахунбабаев. У йәнә маңа қарап:

- Сизни йәнә тутуп кәтмәслиги үчүн сизгә бир йолланма йезип берәй,- деди. У секретариға ейтип бир хәт йе-зип берди.

Ахунбабаевниң алдидин чиққинимдин кейин жүрүгүм арам алди. Шунин билән мән Тәшкәнттеги Әндіжанға кәлдим. «Чайханиға кирип, чай ичип кетэй» дегэн ой билән чайханыға кирдим. Төрт киши олтурған

Мениң дадамнин 5 әр вә бир синслис болған. Мениң дадам Бақиахун әң кичиги болуп, Абдуреимахун униңдин чоңи еди. Дадам ақирили билән 1920- жиллири Совет Иттихактың чиқип тирикчилик қылған.

Мениң дадамнин әң кичиги болғанлиғи үчүн ата-анисиниң яшинип қалғанлиғидин әнсирәп, 1929- жили Қәшкәргә қайтип кәткән. Қалған ақирили Совет Иттихактың чиқип тирикчилик қылған. Дадам башлиқ бизнин айлә 1963-жили, Қарасуу шәһириде яшаваткан Абдуреимахун чоң дадамнин өйиге көчүп кәлгән едуқ. Абдуреимахун чоң дадам ашпәзлик кәспи билән Һаят кәчүрүгән.

Мән униң билән көп жиллар биргә ишлидим. Чоң дадам маңа Ленинград түрмиси тогрисида көп қетим сөзләп бәргән еди. Чоң дадам Абдуреимахун Әхмәтханун оғли 1978- жили Қарасуу шәһириде 76 йешида вапат болди.

**САТТАР БАҚИЕВ,
Қарасуу шәһири.**

ПЕРВОЕ ЗОЛОТО по КАРАТЭ-ДО

Первое золото. Умиды Айсаева стала чемпионом Азии по каратэ-до

Это уже шестая медаль в копилке страны

Член сборной команды КР по каратэ-до Умиды Айсаева завоевала золото на чемпионате Азии среди юниоров в весовой категории до 47 килограммов. Об этом Vesti.kg сообщил старший тренер Бакыт Дуйшеев.

По его словам, это уже шестая медаль в копилке страны.

- Это первое золото с чемпионата Азии по олимпийской версии каратэ-до WKF, - подчеркнул он.

Отметим, что с 19 по 22 декабря в Алматы проходит

чемпионат Азии по каратэ-до среди кадетов, юниоров, молодежи и взрослых.

Vesti.kg

ВСТРЕЧА СО СПОРТСМЕНАМИ

Уйгурская диаспора в Кыргыстане живет активной жизнью. Главный же общий приоритет – это стабильность нашего государства, содружество всех этносов, проживающих в стране. Конкретно наша диаспора работает сразу в нескольких направлениях. Есть комитеты по делам молодежи, культуры, спорта и т.д. 29 декабря 2021 года в редакции газеты "Иттипак" состоялась встреча с талантливыми, и юными спортсменами нашей диаспоры. Все наши спортсмены занимаются спортом с детства, по таким видам спорта как каратэ-до, тхэквондо и т.д. Одна из них Умиды Айсаева, неоднократная чемпионка, победительница и призерша республиканских и международных турниров. Акбар Айтакунов, мастер спорта Кыргызской Респу-

блики по тхэквондо, имеет чёрный пояс, 4-й дан, неоднократный чемпион и участник различных турниров. Завоевал очередную медаль на чемпионате Международного турнира, посвящённого памяти воинов-афганцев в г. Караганда (2021) занял 1-е место. Наш юный гость Абдурахман Ришатов занимается тхэквондо с 5 лет, его тренер Азим Тажибаев. В свои 11 лет он имеет 11 медалей. Его поддерживают дедушка Тахиржан и родители. Еще раз, поздравляем всех наших спортсменов с очередными победами. Желаем всем завоевывать только первые места, и с гордостью стоять на пьедестале побед. Мы гордимся за спортсменов нашей диаспоры.

Соб.Корр.

ПРОШЕЛ СПОРТИВНЫЙ ТУРНИР, ПОСВЯЩЕННЫЙ ГЕРОЮ АПРЕЛЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ

С 3 по 5 декабря 2021 года Федерация самбо Кыргызской Республики организовала «Республиканский турнир по спортивному и боевому самбо, посвященный памяти Героя Апрельской революции Касымова Абдраима Абдурахмановича». В начале открытия турнира был прочитан Куръян, Открытие турнира состоялось в спортзале, с приветственными словами выступи-

стояние злу, развитое чувство совестливости и ответственности. Эти высокие качества, если они воспитаны и есть в человеке то, как правило, проявляются особенно ярко в период величайших потрясений, когда

ли: председатель Общественного Объединения уйголов Кыргызской Республики «Иттипак» Аскар Касымов, представитель Общества уйголов «Иттипак» КР по Иссык-Кульской области Зухра Абдуманапова и профессор Ыссык-Кульского Государственного университета им.К.Тыныстанова, доктор филологических наук Сайфулла Абдуллаев. Также из города Бишкек вместе с Аскаром Касымовым приехали председатель спортивного комитета при Обществе «Иттипак» Сыдыкжан Юсупходжаев, жигитбеши Токольдошской махалли г.Бишкек Ахмеджан Иминов. Аскар Касымов вручил благодарственные письма организаторам турнира. Каждый герой и его героические поступки индивидуальны в чем-то, но их объединяет одно - это высочайшее состояние духа, стремление к справедливости, поиску истины, противо-

это необходимо. Таким был Абдраим Касымов – настоящий герой, сын уйгурского народа, его имя и поступки навеки войдут в историю нашего народа, и вечно будут сиять яркой звездой на нашем, голубом небосклоне!

Зухра Абдуманапова,
представитель Общества уйголов «Иттипак» КР по Иссык-Кульской области

ТУҚҚАНЛАР ТЕПИЛДИ

Мән Абдумежит Абдуреһим оғли Нәбиев 1961- жили, Алмута вилайити, Панфилов наһийәси, Пәнжүм йезисида дунияға кәлгән. 1976-жили, 8- синипни тамамлап, Тәшкәнт шәһиридики кинематография техникумиға окушқа чүшүп, уни 1978- жили пүттүрүп, Қирғизстанниң Фрунзе (назиркі Бишкәк) шәһиригә кәлдим. Шу жиллардин буян мән Қирғизстанда яшап келиватимән. 2021 - жилиниң, 2 - декабрь

**ГҮЛЬСУМХАН ана
оғли ТОХТАХУН билән**

күни, Қазақстанниң Яркәнт шәһиридә яшаватқан чоң һәдәм Хасийәтханниң 80 жиллиқ мәрикисини өткүзүш үчүн биз төрт кериндаш: һәдәм Арзугұл, мән Абдумежит, синлим Пазиләт, иним Абдувәлиләр Яркәнт шәһиригә бардуқ. Хасийәтхан һәдәмниң 80-жиллиқ мәрикисини урук - туққанлар билән өткәздүк. Мошу мұнасивәт билән Пәнжүм йезисида яшаватқан достлурум билән учришиш үчүн йезига бардим. Пәнжүм йезисида Тейипжан Эзизов вә Турдахун Зайитовлар билән көрүшүп, бу дуниядин өтүп кәткән ағинә-достларниң өйлиригә пәтә қилдуқ. Андин кейин ағинәм Турдахун Зайитовниң өйидә олтуруп, узақ сөһбәтләштуқ. Сөһбәт жәриянида Турдахун маңа: - Бизниң «Синипдашлар» деген топимиз бар,, мән сени әшу топқа киргүзүп қояй,- деди. Мән Бишкәккә қайтип келип, икки күндин кейин телефонимда «Синипдашлар» топи ечилип, унинда: - Синипдашлар топига

хош кәпсән,- дәп мениң савақдишим Һенипәм Нурдинова телефонға чиқты. Биз узақ сөһбәтләшкәндін кейин савақдишим Һенипәм маңа бир тарихий вақиәни сөзләп бәрді. Һенипәмниң дадиси Зордун aka 1954- жили, вәтинимиз Үйғуристандын чиқип, Қазақстанниң Яркәнт шәһиригә келип орунлишиду. У 1956-жили, төвәнки Пәнжүм йезисиқ қызыға өйлинип, 1957-жили уларниң Сапарғали деңген оғли туғулиди. Шу жили Зордун aka төвәнки Пәнжүм йезисиға келип орунлишиду. Унин аилисидә 5 қызы вә бир оғуллук болуп наят кәчүриду.

МИСМАХАН

Әпсүс, 1992- жили, Зордун aka дуниядин өтүп кетиду. Бу кишиниң бирдин бир армини вәтәндә қалған аниси Гульсумханим, инилири: Тудахун, Тохтахун, синлиси Мисмахан вә башқа туққанлирини тепиши, улар билән дидар көрүшүшеди. Бирақ, Зордун aka өз мәхситигә ыйетәлмәйдү. Униң наятиниң ахирки күнлиридә иккинчи қызы, йәни мениң савақдишим Һенипәм: «Дада, хатиржәм болун, мән наят болсам, сизниң урук-туққанлириңизни чокум тапимән» - дәп вәдә бериду. Вәтәнниң йоллири ечилип, Һенипәмниң акиси, 1993-жили, Камаз машиниси билән мал тошуп ата-аниси яшиған Чилпәңзигә бариду вә уларни билидиган кишиләр арқылы сорайды. Нәтижидә, Зордун акиниң аниси вә қериндашлириниң Жалал-Абад шәһиридә яшайдығанилиғини ейтишиду вә уларниң адресини бериду. Һенипәмниң акиси бу адресни Һенипәмгә бериду. Һенипәм әшу адрес бойичә

хәт язи. Бир нәччә айдин кейин хәтниң жаваби келиду. Хәттә, Зордун акиниң синлиси Мисмаханниң келини язган болуп, хәт қазақчә, өзбәкчә үзилған. Хәттә Зордун акиниң аниси вә инилири Жалал-Абад вилайитиниң, Навкәт наһийәси, Арап йезисида туридиганлиғини язи. Хәттә үәнә Жалал-Абад шәһири, студентский микрорайон дәп үзилған. Бу хәтни оқуп Һенипәм уларға хәт язи. Һәтта Жалал-Абад вилайити, Навкәт наһийәси, Арап цезисиғиму хәт язи. Бирақ, улардин жавап хәт кәлмәйдү. Хәт кәлмәслигиниң үәнә бир сәвәви, Зордун акиниң аилисиниң фамилияси Нурди-

ЗОРДУН

новлар еди. Аниси вә инилири Совет Иттипақыға чиққанда, Эйсаев фамилийәлик бир кишигә қошулуп чиққандығы үчүн, уларниң фамилийәси Эйсаев болуп қалиду. Шу сәвәптин Һенипәмниң Нурдинова фамилийәси билән язган хәтлиригә Арап йезисида Нурдинова фамилиялық кишиләр болмтиғанлиғы үчүн нечким жавап бәрмәйдү. Шуниң билән жиллар өтүп кетиду, туққанлар бир-бирини тапалмайды. Мениң савақдишим Һенипәм жуқуридики вақиәни маңа сөзләп бәргәндін кейин, Жалал-Абад шәһиридики туққанлириниң адреслирини маңа әвәтип бәрді. Мән мошу мәсилә тогрисида Қирғизстан уйғурилари «Иттипақ» жәмийитиниң муавин рәиси, инилири Исмаил Тәнировқа муражиэт қилдим. Исмайл Та-

иров «Иттипақ» жәмийитиниң Жалал-Абад шәбисиниң рәиси Әлишир Насирахунов «Иттипақ» жәмийитиниң жәнуби вилайәтлири бойичә муавини, Розахун Қурбановлар билән сөзлишип уларға Һенипәмниң туққанлириниң адресини әвәтип бериду. Иккинчи күни Әлишир Насирахунов билән Розахун Қурбановлар Һенипәмниң туққанлирини тапиду вә уларниң телефон номерини Исмаил Тәнировқа әвәтип бериду. Мән телефон арқылы улар билән сөзлишип, андин кейин Һенипәмгә әвәтип бердим. Һенипәм телефон арқылы туққанлири билән сөзләшти. Зордун акиниң аниси Гульсумхан, инилири Тудахун, Тохтахун вә синлиси Мисмаханлар аләмдин өтүп кетипту. Уларниң балилири наят екән. Бүгүнки күндө

ТУДАХУН

савақдишим Һенипәмниң униң барлық туққанлириниң хошаллиғи чәксиз. Улар маңа вә Қирғизстан уйғурилири «Иттипақ» әмийитигә өзлириниң миннәтдарлиғини изһар қилишмақта. Һенипәм вә униң туққанлири 67 жылдин кейин бир-бирини тепишип телефон арқылы болсыму сөзлишип туриватиду. Дунияда буниңдинму артуқ хошалдық болмиса керәк. Уйғур хәлким, ھөржайда болсақаман болайли.

Абдумежит Нәбиев,
Қирғизстан, Чүй вилайити,
Аламедин наһийәси,
Лебединовка йезиси

بىلەن ئەمەس، بەلكى مىللەي مۇستەقىلىق كۈرۈشىمىز ئۈچۈن پۇقۇن بىداكارلىق ۋە ئىخلاص بىلەن ئەملىي خىزمەت قىلىش ۋە تۆھپە يارىتىش ئارقىلىق خەلقىمىزگە ھساب بېرىشكە تىرىشىپ كەلگەنلىكىنى، بۇ سەۋەپتىنۇ ھازىر دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىبىنىڭ خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە تەخت قۇرغانلىقىنى ۋە خەلقىمىزنىڭ قۇرۇلتايغا بولغان ئىشىنج ۋە ئۇمىسىنىڭ بارقانسىرى كۈچپۇپ بىرۋاتقانلىلغىنى، نۇۋەتتە قۇرۇلتاينىڭ دەشكىلى جەھەتتە تۈرلۈكىسز زورۇپۇپ ئۇنۇڭ تەركىبىدىكى قىرىنداش تاشكىلاتلىرىمىزنىڭ سانىنىڭ 40 تىن ئاشقانلىقىنى، قۇرۇلتاي بىلەن يەقىندىن ھەمكارلىشىۋاتقان ئۇيغۇر تاشكىلاتلىرىنىڭ سانىنىڭمۇ 70 تىن ئاشقانلىلغىنى ئەسكەرتىپ ئۆتۈش بىلەن بىرگە، قۇرۇلتاينىڭ ئەملىي خىزمەت ئارقىلىق خەلقىمىز ئالدىدا ئۆزىنى ئىسپاتلاشدەك بۇخل پىرىنسىپنىڭ بۇندىن كەينىمۇ ئىزچىل داۋام قىلىدىغانلىلغىنى ئىپادە قىلىدى. نۇۋەتتە خەتايىنىڭ ۋە ئۇنۇڭ چەتلەدىكى گۇماشتىلىرىنىڭ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىبىغا فاراتقان تۈرلۈك ھۇجۇملۇرنىڭ يۇقۇرى پەللەگە چىققانلىلغىنى خاتىرىلىپ ئۆتكەن دوقۇن ئىيىسا ئەپەندىم، قۇرۇلتاي رەھبەرلىنى، ۋە كىللەرنى ئە قۇرۇلتاينى ياقلاپ كەلۈۋاتقان كەڭ ئاۋام خەلقىمىزنى سىيەسى جەھەتنى تەخىمۇ سەگەك ۋە ھۇشيار بولۇپ، شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ خەلقارادىكى ۋە كىللەك ئورگىنى ھاسپاپلانغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىبىنى دوشىنىمىز خەتايىنىڭ ۋە تۈرلۈك كۈچلەرنىڭ ھۇجۇمدىن تەخىمۇ كۈچلۈك شەكىلدە مۇداپىيە قىلىشقا چاقىرىدى.

خلاقیتارالق کیشلیک هووق
تەشكىلاتلىرى ۋە غەرپ مەتبۇئاتلىرى يەندە
42 كۈندىن كېيىن بېبىجىڭدا باشلىنىدىغان
قىشلۇق ئۇلىپىك مۇسا باقىسىنى ئومۇمىيۇرلۇك
ياكى دېپلوماتىك بايقوت قىلىش
مەسىلسىنىڭ كىشلەك هووققۇ، دېمۇراتىيە
ھەم غەرب قىممەت قارىشى نۇقتىسىدىن

غەرب دۆلەتلەرى دۇچ كېلىۋاتقان ئىغىر سىناق بولۇۋاتقانلىغىنى ئىلگىرى سۈرۈشىمەكتە.
ئامېركا، ئەنگلەلە، كانادا، ئۆسترالىيە، يېڭى زىلاندىيە، لەۋا، بېلگىكىيە، ئاۋىستىرييە قاتارلىق دۆلەتلەر 2022- يىلىك بېيجىڭ قىشلىق ئولىمپىك مۇسابىقىسىنى دېپلوماتىك بايقوت قىلغان ياكى تۈرلۈك سەۋەپلەر بىلەن بۇ مۇسابىقىغا دۆلەت رەھبەرلىرىنى قاتناشتۇرمادىغانلىغىنى بىلدۈرگەن بولسىمۇ، يەنە نۇرغۇن دۆلەتلەر ئېنىق پۇزىتىسىيە بىلدۈرۈشتىن ئۆزىنى قاچۇرۇۋاتقان ياكى تەۋىننىش بىسم شەكىللەندۈرۈشكە چاقىردى.

ئالىپتىكىن تەرىپىدىن تۇركىيەدە ئەڭ بالدۇر قۇرۇلغان شەرقىي تۈركىستان نامىدىكى ۋە خېچە ئېكەنلىكىنى تەكتىلەب ئوقتى. ئۇ يەنە بۇ ۋە خېنىڭ يېڭى نۆۋەتلەك سايىلەمى ئۆتكۈزۈلۈپ، ۋە خېنىڭ رەئىس ۋە ئىدارە ھەيەت رەھبەرلىرى يېڭىدىن سايىلاپ چىقىلىدى. دېمۆكرآتىك ئۇسۇلدا ئۆتكۈزۈلگەن سايىلام نە تىجىسىدە دوكتور مۇھىتىنچان ئۇيغۇر شەرقىي تۈركىستان ۋە خېنىڭ يەنە بىر

نوبیغور بو هدافتہ فیغان سوژیده، وہ خپیناٹ بونگدین کپینکی خزمہ تلریده ختاینک تئیغولارغا قارا اقان باستروش سیاسه تلری وہ ئرقی قرغنچلخانی تۈركىيە خلقە، تۈركىيە هوکومەت ئۆگانلىرىغا وہ تۈركىيە دىكى سیاسى پارتىيەلرگە ئالىلىتشنى ئاساسلىق كۇنەتىرپىكە قويىدىغانلىخىنى بىلدۈردى. مۇھىتىنچان ئۇيغۇر يەنە تۈركىيە دە ئالىي مەكتېپتە ئۇقۇۋاتقان ئۇيغۇر ئوقۇغۇچلارغا ياردەم قىلىشنى داۋاملاشۇرىدىغانلىخىنى، شۇنىڭ بىلەن بىرۋاقىتتا تۈركىيە دىكى ئۇيغۇرلار دۈچ كېلەۋاتقان تۈرلۈك ئىمكانييەت يار بىرگەن داڭىرىدە ھەل قىلىشقا تىرىشچانلىق كۆرسىتىدىغانلىخىنى بىلدۈردى. بۇ سايامغا قاتناشقان شەرقىي تۈركىستان وہ خپیناٹ مۇتەخاسىسى بولۇپ خزمەت قىلىۋاتقانلىخىنى مۇتەخاسىسى بولۇپ كۆرسەتتى. دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىپىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئىيىسا ئەپەندىمۇ ئالدىنلىقى كۈنى شەرقىي تۈركىستان وہ خپیناٹ رەئىسى دوكتۇر مۇھىتىنچان ئۇيغۇر ئەپەندىمە بېۋاستە تەلۇقۇن قىلىپ تەبرىكلەش بىلەن بىرگە، وہ خپيناٹ بۇندىن كپينكى خزمە تلرىگە مۇۋاپىپ قىيەت تىلەيدىغانلىخىنى ئىپادە قىلدى.

КАРАКОЛ – ПЕРЕКРЕСТОК КУЛЬТУР И ТРАДИЦИЙ

Мы живем в многонациональной стране и разноязычном поликультурном мире. Глобализация и Интернет активизировали процессы межкультурной коммуникации. Люди поняли, что надо жить в дружбе. Об этом часто говорят, но как представляется, мы не до конца вдумываемся, что это значит. Дружба и согласие между народами - это главное условие благоденствия стран в мире. Но что значит, например, «межконфессиональная дружба»? Конфессия – это объединение людей на основе общего вероисповедания, т.е. религии. Люди признают себя к определенной конфессии благодаря тому, что выполняют одни и те же обряды, законы и традиции. Это конфессиональная идентичность, которая в нашей стране различает, например, мусульман и христиан. Но в жизни все еще сложнее, потому что религия оказывает мощное влияние на национальную культуру. Под культурой понимают то, как люди мыслят и то, что они созидают. Вроде бы все ясно, но важно акцентировать внимание на одном моменте, который называется творчеством. Про него говорят намного меньше, но ведь именно оно связывает религию и культуру. Если сказать больше, именно оно служит основой для того разнообразия, которое обогащает жизнь на земле. Когда мы так смотрим на мусульман, например, то видим и среди них разнообразие. Так, в частности, уйгуры, дунгане, кыргызы и узбеки – все мусульмане. Но они отличаются друг от друга и традициями, и обрядами, хотя в основе их религиозной практики, да и культуры лежат общие источники – Коран и Сунна. Творческое начало позволяет народам в эпоху роботизации сохранить свою уникальность. Об этом свойстве креативности, наверное, думал извест-

няется особая аура города, который строился представителями разных этносов и культур. И здесь начинают протягиваться нити, объединяющие людей. В этом смысле интересна история каракольского городского бренда – блюда «ашлянфу». Это тюрко-дунганское слово отражает процесс единения людей, который имел место в пору возникновения города Каракол на берегу озера Иссык-Куль. Тогда соседи независимо от национальности имели обыкновение на ужин заносить друг другу то блюдо, которое у них в тот день было на ужин. Эта традиция пришла вместе с уйгурами из Восточного Туркестана. Так вот в Караколе сосед, уйгур, которого звали Турсун, послал своих детей с блюдом «сюйгаш» (суюк аш) к соседям дунганам,

которые ужинали лапшой с крахмалом «лянфун». Ядренный, хорошо поперченный и сдобренный специями и уксусом «сюйгаш» (суюк аш) послужил прекрасным подливом. Так появилось ашлянфу.

Итак, конфессиональная и культурная идентичность различает людей, но не обязательно противопоставляет их. Наш век не потерпит такой постановки вопроса. Межкультурная коммуникация в первую очередь направлена на предупреждение коммуникативных неудач и провалов. Но она несет с собой еще и благородную миссию гуманитарного взаимообогащения людей разных культур. На повестке дня сегодня находится интересный феномен диалога культур. Поликультурализм в разных странах наработал разные модели своей реализации. Это, в частности, «плавильный котел» (США), культурная относительность и мультикультурализм (Европа) и другие. Культурный трансфер предстает в наши дни как процесс

трансляции культурных феноменов и знаний между культурами. Благодаря гуманистичному творчеству люди дружат друг с другом, и от этого их жизнь становится интереснее и содержательнее. Эти красивые отношения наполняются еще большим благородным смыслом, когда люди с гордостью начинают осознавать свою принадлежность к конкретной стране и единому общечеловеческому сообществу.

Сайфулла Абдуллаев,
профессор Ысык-Кульского
Государственного университета
им. К. Тыныстанова, доктор
филологических наук

АБДУКЕРИМ АБДУҚАДИР

*Абдукерим Абдуқадир
оғлы 1950-жили, 28-ноябрьда
Уйгурстаннин Җөчәк шәһирида
зиялый аиласидә дүнияга келгэн.*

1962-жили, ата-аниси билән Қазақстанниң Чимкәнің шәһиригә келип орунлашқан. Шу йәрдә оттура мәктәпни тамамлап, Совет армиясида хизмет қилған. Армиядин қейин механизаторлық кәспини егәлләп, шусаңада ишиләйдү. Совет һөкүмити һулигандин кейин сода тиjsарәт билән шугулланған. 2020- жили, 18- июльда машина һадисигә учрап қаза болған. «Иттинақ» редаксийәгә Абдукеримниң туқынни Һавахан Ибраимова уның бир түркүм шеирлирини әвәтип бәргән. Биз бу шеирларни гезит оқығучиларниң диктитегә һавалә қиливатымиз.

УЙГУРУМҒА

Мана бүгүн һәр жайда жүримиз
сәрсан,
Шундақ өтүп кетәрму бу өмүр
вэйран?
Һөрийэт, әркинлик тәләп қылсаң
сән,
«Террорист» дәп қарилар буңа мән
хәйран
Бу дунияда өзи һәкүкәт барму?
Һөрлүк, әркинлик несип боларму?
Караҳан болуп өткәнди
әждатлиrimиз.
Бүгүнки бу дуния уйғурға тарму?
Тұрмиғин эй, уйғур қолуң
коштуур,

Бурчұнны ақлиғин»хәлқим
үчүн»дәп,
Тамчилар қошулса көл болур наисил,
Нәммимиз жүрсәк биз әлниң ғемин
йәп,
Қени, эй уйғурум чиққин майданға,
Зулумлар несапсиз паттиғу жанға!

ИТТИПАҚ БОЛАЙЛИ

Сәбидуқ, тәмтиләп биргә
өскәнбиз,
Вайига йәткәндә кәттуқ hәр тәрәп
Түкқандәк едуқ биз, қолдаш
hәммигә.
Өткәндуқ hemишә әлниң ғемин
йәп.
Биримиз жүримиз байлик, пул
издәп
Көрушсәк» Барму сән?» дәпла
қойимиз
Биримиз йүримиз мәнсәп ғемин
йәп,
Ятларни қоғдашни қачан қойимиз
Яшидуқ тарихтин қолдаш hәм
йолдаш
Яр-йөләк hаманә чирайлиқ, инақ,
Заманлар өзгәрсә азмайли йолдин
Яшайли, яшайли болуп иттипақ.

АТА-АНА ҚӘДРИНИ БИЛӘЙЛИ

Ата-ана, туққанлар сән демәй өскән,
Болушуп меһман һәм инақ өткән.
Әвлатлар бизләрдин алсун дәп өрнәк,
Вәсийәт-арзусин һәм ейтип кәткән.

Йеңи заман яшлири биз инак өтәйли,
Бизгә кәлгән рәқипләргә дозақ
ясайли.
Гүлдәк яшап һәммимиз дәвран
сүрәйли.
Медатың атындағы орын алды.

Ата-ана қәдригә һәм йетәйли толук,
Рази болсун роһлири дуа килайли.
Йоқалмисун уларниң басқан излири,
Жүрәкләрдә арманлирин сақлап

Яңритип уйгурумниң шох навасини,
Бузмайли вижданниң сап навасини.
Яшайли бәхтияр һаман жәм болуп,
Рәқипләр тартсун һәм ез жазасини.

شېرىيەت گۈزاري

بولۇپ ئاؤستىرالىيگە كۆچۈپ چىققان . هازىر ئاؤستىرالىيىدە ياشайдىو . شائىرە ئايگۈل ئالىم دۇنيا ئۇيغۇر يازغۇچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ ئەزاسى .
رېداكسىيە

شەھرىدە ئوقۇپ پۇتتۇرگەن . يىزائىگىلىك ئالىي تېخنىكىمىنىڭ يەر باشقۇرۇش كەسپىنى پۇتتۇرۇپ بىر مەزگىل ئۆز يۇرتىدا خىزمەتتە بولغان ھەم 2008 - يىلى مەلۇم سەۋەپلەر بىلەن كۆچەن

ئايگۈل ئالىم «تامچە» 1979 - يىلى 11 - ئايىنىڭ 22 - كۈنى غۇلجا شەھرى ئۈچەرۋازا مەھەلللىسىدە زىيالى ئائىلىسىدە تۇغۇلغان باشلانغۇچ - ئوتتۇرا مەكتەپلەرنى غۇلجا

ئەلننىڭ قەلبىدە

ياشىپ قالا ي ئەلننىڭ قەلبىدە چاقناب ئۆچۈپ گاھى چىقلىپ ، جىن چىراقتكە كەتىمسە ئۆمۈر . بولسام راىز ئەل ئۆچۈن كۆمۈر ، ياشىپ قالا ي ئەلننىڭ قەلبىدە .

مۇزلىخاندا بولايىكى ئاپتاك ، سالقىنداشقا بىر سەلكىن شامال . سەھنيلەرنى قىلماستىن قامال ، ياشىپ قالا ي ئەلننىڭ قەلبىدە .

كۇتكەنلىرىم ئەمەس شان شەرەپ ، بەرسەم دەيمەن ئەلگە تېرىق نەپ . تىللساڭلار يەڭ تۈرمەيمەن «خاب» ، ياشىپ قالا ي ئەلننىڭ قەلبىدە .

كۈندە ئاچ - توق قالسامىمۇ مەيلى ، چارچىتالماس ھايانىنىڭ پەيلى . ئۆلۈم ماڭا ئەل يۇرتىنىڭ قەھرى ، ياشىپ قالا ي ئەلننىڭ قەلبىدە .

مېھر بىلەن

تىزال-مايمەن ئونچىلەر رەت - رەت ، قەلبىمەدە بار مىگىلغان ھەسەرت . ئانا يۇرتىتا بارلىقىن قالدى ، تۆكۈلەر پەقتە يۇرەتكىكى دەرت !

ئەدب ئۆچۈن يازمايمەن شېئىر ، ئالىم ئۆچۈن ؟ تېخى مەن كىچىك . ئاۋام ئۆچۈن يازىمەن ئاددىي ، چۈنكى خالقىن قەلبىدە چىگىش !!

ئۇنۋان سوراپ يۈرگەنلەر چىققى ، «ۋەتەن» قويىدۇم ئۇنۋان نامىنى . مۇھىر تەرگەن ، مەھىنەتلىك ئەلگە ، ئاتاپ قويىدۇم جانۇ - قانىمىن !

كۈرەش چىلاپ ماڭايلى بىرگە ، نادان دېمە ، ناۋايمۇ دېمە . بىر ئۇرۇقىنىن ئونگەن ئۇيغۇر بىز ، مېھر بىلەن ياساىلى كىمە !

بار

بىرگى سۇنسا گۈل ئايىنماس دەمىگىن ، يىلتىزى ساپ تۇپراققا خاس گۈللەر بار . كېسىلىسىمۇ تۇن قويىندا تىللرى ، تاڭ ساباھقا باھار ئۇلار دىللار بار .

ئاجىز كۆرمە بەرگى غازان غۇنچىنى ، ئۆتكۈزدى ئۇ قەھرىتىندىن قانچىنى ، كۆرەشلەرگە كۆركەك كېرىپ ئەر كەبى ، غىيرىتىدىن قايدىل قىلىپ بارچىنى .

ئايال بولدى ئايالماققا زار بولدى ، باۋۇز قولى تەڭدى ئۇندا خار بولدى . باش ئەگمىدى خارلىققا ھەم زارلىققا ، قوۋۇرغىسى ياخغا تەكەن ئوق بولدى .

ئۇيغۇر قىزى چىقىتى بۈگۈن ئاي بولدى ، قارا كۈنگە دەللى بولدى ئەل بىلدى . ئادالەتنى ، ھەققەتنى يورۇتۇپ ، يولىمىزدا ئەزىز ئانا شام بولدى .

ئايال دىمە ئەرمۇ دىمە ئەل دېگىن . غىيرىتىدە ئۇيغاق ئۇيغۇر مەن دىگىن . قانىنى بەرگەن جانى بەرگەن ، قېرىندىاش ، باغرىڭ كېرىپ قۇچاغلىغىن كەل دېگىن !

قانلىرىمىز ئەتە ئۆچۈن سەل بولدى . نوزوڭوملار قاتار - قاتار تەل بولدى . چىققىن ئەزىمەت ئازات بولسۇن ئەل دىگىن ، ئۇيغۇر ئۆچۈن كۈرەش زامان تەل بولدى !

كۆككە تەشنا ھېلال ئاي

غۇنچە بويلىق ، ھېلال يۈزلىگۈم ، مەن ئۇتوڭدا ، ئاتەشتە ياندىم . قۇلۇمدا بار كۆك رەڭلىك قەلەم ، سېنىڭ ئۆچۈن داستانلار يازدىم .

قويوۇتەتسىم بارچە ئۇنۇمنى ، سېنىڭ ئۆچۈن قاتقان كۆيۈمىنى . ئاھ نىگارىم قىينلىپ يۈرۈم ، ئۇلىيالماي تاڭغا ئۇنۇمىنى .

رەنجىدىمۇ كەتتى دەپ مېنى ، ئۇنۇنتى دەپ قىلغان ئەھدىنى . كۆز ياشلىرىڭ سۆزلىدۇ ماڭا ، قان تامچىغان دەرددۇ ھالىڭىنى .

كۆككە تەشنا ، تەنها ھېلال ئاي ، مەن ھۆسنسىگە ئاشق بىقارار . يەتمەك ئۆچۈن بىز كۆتكەن تاڭغا ، قەلبىمەدە بار كۆك رەڭلىك پانار .

كەتتى دېمە ، قالدۇرۇپ تەنها ، مەن يېنىڭغا بارىمەن هامان . كۆك ئاسماڭغا قوندۇرماق ھېلال ، بۇ يۈرەكتە ئاداققى ئارمان

ئارزو

بىر دەستە گۈل سۇنساڭ ، تىزىپ قويىسام ھۇجرا مە ئۇنى . دەرىزەمنى ئېچىۋەتسەم ھەم ، كىرسە مەيىن يۇرتىنىڭ شاملى .

بىر دەستە گۈل سۇنساڭ ، تىزىم ئاڭا بىر ئىسىم قوبىسا . ۋەتەندىكى توغراعق ، ئىپارلار ، بىر ۋۇچۇم سۇ قوبۇپ قولۇڭدا . بىرگە قايتىساق ياشلىق چاغلارغا .

بىر دەستە گۈل سۇنساڭ ، قىزىم ئاڭا بىر ئىسىم قوبىسا . ۋەتەندىكى توغراعق ، ئىپارلار ، ھولىمىزدا ئۇنسە ، ئېچىلسىسا .

بىر دەستە گۈل سۇنساڭ ، سۇلىماس كۆكۈل بېغىغا ئۇنسە . ۋەتەنلەر ، تارىم ، ئىلى ۋادىسى ، يىراقلارىدىن ئىللەق بىر كۈلسە .

ئايال - ھيات ،

ئايال - تاڭنىڭ ساپا سى ، ئايال - ئۇدۇمنىڭ داۋاملىشىشى . ئايال - ئۇپۇقنىڭ نۇرلۇق چاقنىشى . ئايال - باھارنىڭ چىچەك ئېچىشى . ئايال - دۇنيانىڭ تىنچلىق ئەلچىسى ،

ئايال - بۈگۈنكى كۈرەش جارچىسى . دۇنيا - ھاياتلىقنىڭ بارچىسى ، دۇنيا - ئادالەتنىڭ سەركىسى . دۇنيا - رېئاللەقنىڭ يەشمىسى . دۇنيا - ئارمانلارنىڭ زەخمىسى . دۇنيا - تىرىكىلەرنىڭ زەردىسى ، دۇنيا - ھەققەتنىڭ رەندىسى ، دۇنيا - كۆممەكتە ئەركىنلىك يەللىكىسى !

نورۇز گۈلۈم ئاچىل

سايرىماقتا قۇشلىرىم ھەربىان ، ھەم ياقتۇرۇپ باغريدا گۈلخان . سېنىڭ ئۆچۈن بولۇدقىكى پەيخان ، نورۇز گۈلۈم ئاچىل سەن ئاچىل .

قىشىن ئۆتتۈق ئوتۇن - ياراقسىز ، كىچىلىرى شامسىز ، چىراڭسىز . كۆز كەلەستە قالدىق يەپەقسىز . نورۇز گۈلۈم ئاچىل سەن ئاچىل .

ئۇنۇپ كەتتۈق ئەسلىھەپ باھار ، ئىللەمىدى يەر زىمن زىنھار . ئۆز يەسلىدە غۇنچە بولدى خار ، نورۇز گۈلۈم ئاچىل سەن ئاچىل .

سەنى كۆتتۈق ئىخالسىزدا ، مەھكىم تۇرۇپ ئىتقادىمىزدا . ئۇمۇت تېرىپ دەل باغمىزغا ، نورۇز گۈلۈم ئاچىل سەن ئاچىل .

Чөткүл йөзиси, уйгур жамаатчилигинүү жигитбеши

МУСАЕВ ЭРКИН ҚӘРИМ

оғлини түгүлгөн күнинүү
60 жилик нишани билән чиң көңлимиздин тәбрикләймиз!
Мошу мунасиөт билән Эркин Қәрим оғлига тән-саламәтлик, узақ өмүр, аилисигә паравәнлик вә униң жамаатчилик саңаңидику паалийэтлиригэ көп утуңларни тиләймиз!

Кыргызстан уйгурлириниң «Иттипак» жәмайити.

Кымматлик, һөрмәтлик анимиз, һәдимиз
ИБРАГИМОВА АЖИНИСА
чоң апимизни түгүлгөн күнинүү 85 жилиги билән чин жүргүгимиздин тәбрикләймиз! Ажиниса чоң апимизга тән-саламәтлик, узақ өмүр вә аилисигә паравәнлик вә бәхит-саадәтләрни тиләймиз!
Чүй вилайити, Соқулук наийәси, «Комсомольское» йөзисинүү уйгур жамаати.

Мы от всего сердца поздравляем нашего дорогого и любимого мужа, папу и дедушку

ХАПИЗОВА ШУХРАТА

АВАКРИЕВИЧА

с 65 летним юбилеем со дня его рождения! Он для нас является как самый лучший, добрый и заботливый муж отец и дедушка и крепкая опора нашей семьи. Мы желаем ему крепкого здоровья, долгих лет жизни, земных благ, счастья и больших успехов в личной жизни и трудовой деятельности!

С уважением: супруга Сурия, дочь Рязия, сыновья: Кудрат, Шавкат, внуки: Шамиль, Камиль, Мага.

От всего сердца поздравляем нашего уважаемого любимого мужа, папу и дедушку

МАТНЯЗОВА ЭРКИНА

с Днем рождения!

Пользуясь этим случаем мы от всей души желаем нашему дорогому мужу, отцу и дедушке крепкого здоровья, долгих лет жизни, личного благополучия и счастья.

С уважением и любовью: супруга Гульниса, дети: Азат, Хасият и внуки: Сайд, Амина, Сабит.

ПОЗДРАВЛЯЕМ

МАТМУСАЕВУ ФЕРУЗУ

с Днем рождения! Пусть в вашем доме всегда царят покой, уют и гармония. Оставайтесь всегда такой же молодой, светлой, доброй, веселой и улыбчивой!

Редакция газеты «Иттипак»

Поздравляем всеми уважаемую
ПАЗЫЛОВУ АКЕН

с Днем рождения! С 72-летием!
Желаем радоваться жизни, Оставайтесь всегда такой же светлой, доброй, веселой и улыбчивой!

С уважением: дети: Пархат, Пахридин, Шамиудин, Жумали и дочка Тамара, внуки. Джамаат села Кок-Жар.

Чүй вилайити, Аламедин наийәси, Ала-Тоо йөзиси уйгур жамаатчилегинүү актив паалийэтчилири, өткөн жилярда «Иттипак» жәмайитиниң ишилирига актив қатнишип көлгөн
ҚӘРИМОВА ҮӘЛИМАХАН вә **РУЗИЕВА АМИНӘМЛӘРНИ**
түгүлгөн күнлири билән чин жүргүгимиздин тәбрикләймиз!
Мошу пурсәттин пайдилинин, уларга сақ-саламәтлик, узақ өмүр, бәхит-саадәт вә паравәнликләрни тиләймиз.
«Ала-Тоо» йөзисинүү уйгур жамаатчилеги

Спорт

Футбол никогда не утратит популярности

Быть хорошим футболистом – это стимул не только хорошо играть, но и вести здоровый образ жизни. Мне кажется, что мы любим футбол за внезапность. Тот самый момент, когда всё может поменяться в считанные секунды...

Женский футбол существовал достаточно давно, но до 1970-х годов, когда он начал принимать организованные формы. До 1970-х годов, футбол рассматривался как мужской вид спорта. По мере развития женского футбола появлялись большие соревнования — как на национальном, так и на международном уровнях. В некоторых странах женский футбол — одна из самых респектабельных командных игр для женщин. Также это один из немногих видов женского спорта, в котором существуют профессиональные лиги.

Хочу познакомить вас с юной футболисткой Алиевой Фатимой.

Алиева Фатима 2008 года рождения, ученица 8 класса Бе-

ловодской СОШ № 2. С 9 лет начала заниматься футболом под руководством тренера Жылдыз Чикишевой в спортивной школе Д.Ю.С.Ш.

Алиева Фатима является игроком команды Беловодск U13. Команда участвовала во многих городских и областных спортивных соревнованиях и занимала призовое место.

В кубке КР команда Беловодск U13 заняла 3 место.

Фатима стала обладателем номинации «Лучший полузащитник». Также в чемпионате КР, она стала обладательницей номинации «Лучший бомбардир», забив 17 голов.

Очень хочется отметить милую се-

стренку Фатимы, которая не меньше уступает своей сестре и глядя на нее тоже полюбила этот спорт. Алиева Камила 2011 года рождения, ученица 5 класса, Камила начала с 8 лет заниматься футболом, также под руководством Жылдыз Чикишевой в школе Д.Ю.С.Ш. Алиева Камила в составе команды Беловодска также участвовала в городских соревнованиях и занимала призовые места. В соревнованиях между школами 5-6 классов, которые организовала компания World Share, Алиева Камила стала обладателем номинации «лучший игрок». Здесь хочется сказать спасибо в первую очередь родителям девочек за поддержку: Алиева Азиза Шакировича и Алиевой Рано Имаржановны. Больших спортивных успехов, здоровья вам, девочки! Ведь Футбол — один из лучших видов спорта в этом мире. Миллионы людей увлечены этим видом спорта!

Соб. Корр.

АТАҚЛИҚ ШАИР МУҢӘММӘТЖАН РАШИДИННИ ӘСЛИГӘНДӘ

2021 - жили, 13 - ноябрь күни сөйүмлүк шаиримиз Мұһәммәтжан Рашидинниң вапат болғанлигини аңлат бәк бәраам болдым. Бир наза өзәмгә келәлмәй, тиңриқап қалдым. Азрақ көз яшму қилдым.

Мән Мұһәммәтжан Рашидин билән 1984 - жили, май ейида Жөлийүзниц гөзәл, бағылқ һойлида, акам Абдуқадир Турдинин сыйипханлиғыда болған олтурушта тонушқан едим.

-Бу, Мұһәммәтжан Рашидин болиду. Бизниң сөйүмлүк шаиримиз,-дәп акам маңа Мұһәммәтжанни тонуштуруп, - бу мениң Совет Иттихакидин кәлгән иним Усманжан болиду - деди.

Мұһәммәтжан аддий - саддә, муамилиси силиқ киши болғаш, биз у күни яхши сөһбәттә болдуқ. Убдан тонуштуқ. Шуниндін бери мән Мұһәммәтжан билән йеқин сирдаш, ағинә болуп қалдым.

Мұһәммәтжан «Мәдәнийәт инқилавида» өлүмгә һәкүм қилиніп, шу пәйиттә 3 кишилик груптың ағдурлушиға тогра келип, тирик қалғанлиғини аңлат, бу шаирға техиму йеқинлишип, Гулжыға һәр барғинимда учру-

шуп турдум. Чүнки, Ғулжидики ағинилирим Абдурахман Kahhar (язғучи), Мұһәммәтжан Садиқ (шаир), Абдурешит Әхмәтләр билән арилишидикән.

Мән Гулжыға бир кетим беришімдә «үмүт» мәктебинин 100 жиллик мәрикисигे тогра келип қалғандықтан, шу мәрикиге Үрүмчидин тәклип қилинғанлар билән бир зияпәттә биллә болуп қалдым. Бу зияпәттә Мұһәммәтжан

Рашидинму қатнашқан еди. Зияпәт таза қызып, олтуруш яхши кетип баратти. Бу сорунда Автоном районниң муавин рәиси Межит Насирму бар еди. Бир вакытта Межит Насир ян телефонни қолыға елип, олтуруштын чиқип кетип һаял өтмәй қайтип кирди:

-Бир қайғулуқ хәвәр болуп қалди, Хотәндікі данлық шаиримиз Керем Сайт вапат болупту, дәп ухтурди.

Буни аңлат һәммимиз һаң-таң болуп тураттуқ, Мұһәммәтжан Рашидин орнидин дәс туруп:

- Бу шаиримизму дуния-дин өтүпту, бу мусибәткә чи-диялмай қалдим, -дәп көз яш қилған еди.

Мән Ғулжыда 3 айдәк туруп қалдым. Шу арида «Или дәрияси» жуналида Мұһәммәтжан Рашидинниң «Мән жиғлимай ким жиғлисүн»

намлиқ мақалиси чиқти. Бу мақалисада Мұһәммәтжан Рашидин өзинин пүтүн жүрек сөзини, шаирға болған йеқинлигини баян қилған еди.

Мұһәммәтжан Рашидин алайында бир лирик шаир. Униң язған шеирили музикаға йеқин. Шунин үчүнму униң шеирили композиторлар тәрипидин аһаңға селиніп нахша болуп, пүтүн Или асминида, Үйғуристанда яңрап туруду. Сәнәвәр Турсунму бу саңада шаир билән қойуқ һәмкарлашқан.

Шаириниң «Һаят деген мана

шу», «Яхшиларға нахшилар тола» «Каккук гули», «Жиллар изи», «Күнләр альбоми», «Ана йәр қәсидиси», «Өмүр ильһамлири», «Ана тағлар» қатарлық онлиған шеирий китаплири нәширдин чиққан, хәлиқ уларни сөйүп оқуиду.

Мұһәммәтжан Рашидин өзи Жөлийүзи оттура мәктебидә уйғур әдәбиятидин дәрис бәргәчкә вә Жөлийүзи хәлқи билән ич-қойун, ташқойун болғачқа, уни һөрмәтләп «Жөлийүзи наңијәсинаң пәхрий граждани» дегендә намни берип уни улуғлиди.

Мән Гулжыға һәр барғинимда Жөлийүзигә берип, шаир билән һәм сөһбәттә болаттим.

Мән Мұһәммәтжан Рашидин билән хошлушип кәткәнгә мана бүгүн 10 жил болупту. Бүгүн мән үчүн әң еғир күн болди. Үйғур хәлқи үчүн өң өйкүтүш болди. Бу шум пәләк айрип ташлимиган болса, достлар қатарыда һазидар болуп тураттим, ھәй исит.

Әлвида, ятқан йерициз жәннәттә болсун, Амин!

Усман Турди,
Бишикәк шәһири

15-декабрь күни бүгүнки уйғур тарихи романчилиги авангардлиридин бири

Султан Жамал Тохтамов

76 жышида Тәшикәнт шәһириде вапат болди.

У, уйғурларниң қәдими, 19-асирләр, шуныңда 20-асирдик тарихий сәлтәнәтлири вә пажыларини тарихий роман шәклидә шападылған билән уйғур

әдәбиятида орнини тиклигән язғучи еди.

У 1945-жили Гулжыда туғулуп, башланғуч маарип тәрбиясынин дәсләпки қисмини Гулжыда елип, өз ана тилига пухта асас салған еди. Султан Жамал 1950-1960-жылларда йүз бәрғән уйғур дияридин кәң көләмдә Совет Иттихакига көчүш һәрикитидә, 1956-жили ата-аниси билән Гулжыдин Совет - Қазақстан жүмһүрийитиниң Ярқәнт шәһиригә көчүп чиқып, ахыри оқушы вә хизмет сәвәбидин Өзбекистанни макан қылған. У кәспий жәннәттә пишқан журналист болуп, 1972-2005-жыллары Өзбекистан хәлиқара радио аңыттарының башқармасынин уйғурча аңыттары бөлүми,

йәни Ташикәнт радиосыда мұхбир, баш мұхәррирлік вәзипиширини атқурған.

Султан Жамал әпәнди жамаат әрбаби вә паалийәтчеси сүптидимүт-тоңулуп бир мәзгил Өзбекистан уйғур мәдәният мәркизиниң рәиси болуп ишилгән.

Султан Жамал Совет дәвридә өз повест-романлирини һазиркү заман түрмүшини тәсвирләшкә атиган болса, 1993-жылдадын кейин пүтүнләй дегудәк тарихий романчилиқта кирип «Сирлиқ гар», «Дозахта тирик көйгөнләр», «Тәңшәлмисән аләм», «Биз қайсы уйғулар?», «Қолдин кәткән амәт», «Қисаскар дүния», «Курбаниң болай, хәлқым», «Жәннәмдин жәннәмдә» вә башқа ро-

манларни нәшр қилдурды. Униң иекәдийитидиқи «Қолдин кәткән амәт» вә «Жәннәмдин жәннәмдә» романлири 19-асирдик яқупбәг рәхбәрлігидиқи Йәттә шәһәр уйғур дөлити, Или султанлиги вә буларниң империяләр арисидиқи қисметлиригә бегишиланған.

Язғучи Султан Жамал Тохтамовның вапат болушы мұнасиятты билән мәрһүмниң алисигә, уруқ-туққанлирига өң өйкүр қайғуруп тәзийә билдүримиз. Мәрһүмниң ятқан йери жәннәттә болсун. Амин.

Кирғизстан
уйғулариниң «Иттихак» жәмийити

Как встречают Новый год в разных странах

В **Колумбии** считается, что без стрельбы, фейерверков и взрывов праздника просто не может быть.

В **Норвегии** принято не

забывать наших меньших: перед тем как ложиться спать в новогоднюю ночь, детишки вешают за окно кормушки полные пшеничных зерен, а в ясли, для лошади или жеребенка, ставят миску с овсянкой.

В **Индии** очень красивые обряды встречи Но-

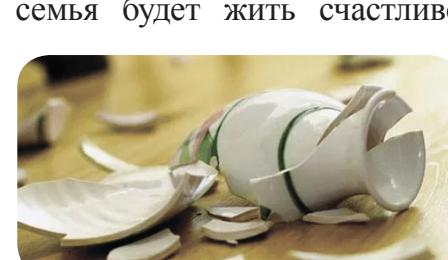
вого года. Жители северной Индии украшают себя белыми, розовыми, красными и фиолетовыми цветами.

В **Судане** талисманом нового года считается зеленый, несозревший орех. Самое

лучшее пожелание человека - найти несозревший орех, который бы приносил счастье и удачу в течение всего года.

В **Финляндии** новогодние подарки выкладывают на стол и прикрывают мицкой. Незамужние девушки бросают через плечо башмачок. Если он упадет носком к двери - быть свадьбе.

В **Швеции** под Новый год принято разбивать посуду у дверей соседей.

Интернет подборка

Гордость за наших спортсменов

С 12 по 19 декабря 2021 года, в городе Минске, (Беларусь) проходил чемпионат и Кубок Мира по Тхэквон-До ИТФ. Более 40 стран приняли участие на этом чемпионате Мира.

Из Киргызстана, Чуйской области, Кантского района, из команды села Ново-Покровка участвовали на данном чемпионате, Ашимов Сахибб занявший 1-е место в дисциплине спарринг 18-39 лет, в весовой категории 92+ кг и Хабирова Хасият занявшая 2 место в командной дисциплине и 3 место в

личной дисциплине тули 16-17 лет (2-3 даны).

Нашим соотечественникам желаем дальнейших спортивных побед и крепкого здоровья!

Соб.Корр.

Благотворительный фонд
„Интизар-Ярдам“
объявляет набор на курсы

крайки и шитья девушек с 16 до 45 лет.
Обучение бесплатно по программе:

«Помощь нуждающимся»

Запись по номеру телефона: 0700 727 174

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА НА ГАЗЕТУ
«ИТТИПАК» на 2022-й год.

Стоимость годовой подписки – 400 сом.

Желающие подписать обращаться к
жигитбеши своего района или в
редакцию газеты «Иттипак».

ھۆرمەتلىك گېزىتىخان ئۇيغۇر ۋە روس تىللرىدا
چىقۇاتقان «ئىتتىپاڭ» گېزىتىكىزغا 2022-يىلغا
مۇشىرى تۈپلاش ئىشى داۋاملىشىۋاتىدۇ. گېزىتكە ئۆزىنگىز
تۇرۇۋاتقان جايالاردىكى ژىگىت باشلىرى ۋە گېزىتىمىزنىڭ
جانكۆپەرلىرى ئارقىلىق يېزىلىشىكىزغا بولىدۇ.
گېزىتىمىزنىڭ يىللق باهاسى 400 سوم.